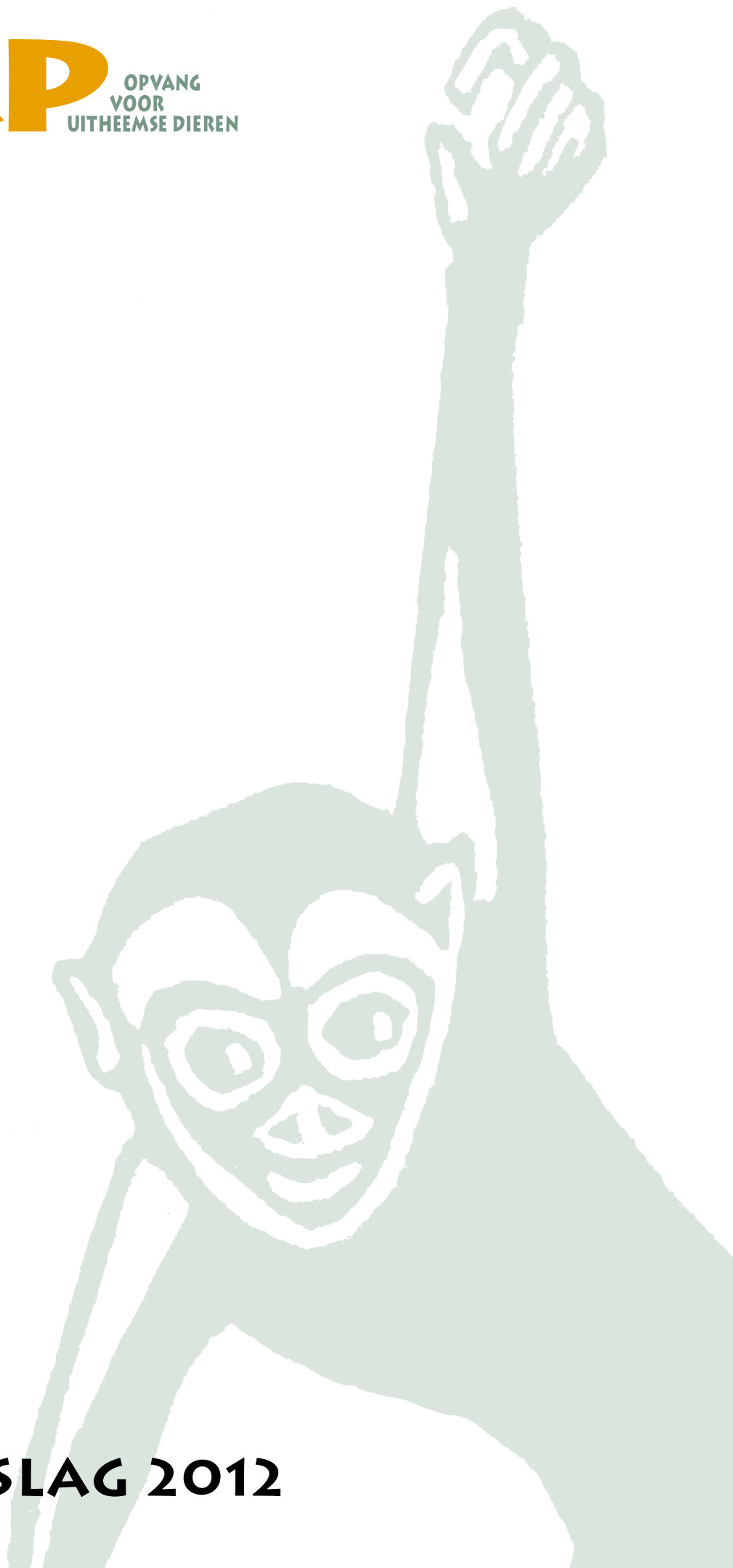

AAP OPVANG
VOOR
UITHEEMSE DIEREN

JAARVERSLAG 2012

INHOUDSOPGAVE

Verslag van de Raad van Toezicht 5

Bestuursverslag 11

De organisatie AAP in 2012 22

Strategie en beleid 24

Blik op de toekomst 31

Verantwoordingsverklaring 33

Het financieel verslag 36

Samenwerkingstabel 38

Beleggingsbeleid 42

Jaarrekening 43

Overige gegevens 69

Exploitatiebegroting 2013 71

Meerjarenoverzicht 77

Uitleg van termen en begrippen 82

Dit jaarverslag is zakelijk en cijfermatig van opzet. Voor meer achtergronden, beeldmateriaal en persoonlijke verhalen over ons werk in 2012 verwijzen wij u graag naar het digitale jaarverslag op onze website www.aap.nl.

Alle foto's in dit jaarverslag betreffen dieren die door AAP zijn opgevangen, dan wel gebouwen en evenementen op het terrein van AAP en AAP Primadomus.

Dit jaarverslag is geprint op FSC-papier

VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

2012 was in vele aspecten een belangrijk jaar; Stichting AAP bestond 40 jaar en dat was natuurlijk een hoogtepunt. Ook het slaan van de eerste paal voor de nieuwe Primatenhal was een belangrijke stap. In Spanje is, mede door een bezoek van de voorzitter van de Raad van Toezicht samen met de directeur-bestuurder, de relatie met de plaatselijke politiek verbeterd. Daarna heeft het management van Stichting AAP veel werk verzet op dit belangrijke relationele gebied. Het feit dat Primadomus groeit en bloeit, is zeker te danken aan al deze inspanningen.

Slagroom op de taart was het politieke succes dat eind 2012 werd geboekt, waarbij in het regeerakkoord sprake was van de opname van een verbod op het gebruik van wilde dieren in circussen.

TOEZICHTHOUDENDE ROL

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het beleid, de algemene gang van zaken in de stichting en fungeert als klankbord voor en werkgever van de directeur-bestuurder. De Raad van Toezicht krijgt de relevante informatie op basis van het Lange Termijn Plan en het jaarplan en in kwartaalrapportages en (in)formele bilaterale overleggen. Waar nodig wordt dit (op verzoek) ondersteund door een toelichting van de betrokken manager. De Raad van Toezicht is algeheel bevoegd te handelen ten aanzien van de directeur-bestuurder.

- Tot het jaarverslag van de stichting behoort de verantwoordingsverklaring van de Raad van Toezicht.
- Het toezicht strekt zich uit tot de realisatie van de doelstellingen van de stichting, toezicht op de strategie en de risico's die zijn verbonden aan de activiteiten, toezicht op de werking van de interne systemen voor risicobeheersing en controle en toezicht op de financiële verslaggeving en daarmee de verantwoording daarvan.
- De Raad van Toezicht bespreekt minstens eenmaal per jaar buiten de aanwezigheid van de directeur-bestuurder het eigen functioneren (inclusief dat van de individuele leden) en het functioneren van de directeur-bestuurder.
- De Raad van Toezicht behandelt periodiek de strategie en risico's van de stichting en de uitkomsten van de beoordeling door de directeur-bestuurder van de opzet en werking van de interne systemen voor risicobeheersing en de controle, voornamelijk via de Audit Commissie.

- De Raad van Toezicht formeert een Audit Commissie deels uit eigen leden en aangevuld met één externe deskundige. De Audit Commissie heeft als taak om de besluitvorming van de Raad van Toezicht op het gebied van de begroting, jaarrekening en interne controles voor te bereiden.
- De leden van de Raad van Toezicht werken onbezoldigd. Alleen werkelijk gemaakte kosten kunnen worden gedeclareerd. Hiervan is in 2012 geen gebruik gemaakt door de leden.
- De leden van de Raad van Toezicht hebben geen zakelijke relaties met AAP. Er zijn maatregelen getroffen die belangenverstrengeling tegengaan. Deze zijn vastgelegd in de statuten van Stichting AAP.

AUDIT COMMISSIE

Per eind 2011 is de Audit Commissie gestart. Deze commissie vergadert tweemaal per jaar en rapporteert aan de Raad van Toezicht. Daarmede kan op een meer professionele en gedetailleerde wijze worden gekeken naar financiële zaken en de toetsing van de werking van de interne administratieve organisatie, in het bijzonder de betalingsorganisatie. Behalve de goedkeuring van de jaarrekening heeft de externe accountant PWC geconcludeerd dat de interne beheersing van Stichting AAP gedurende 2012 van een goed niveau is.

Een belangrijke, in verband met de aanhoudende economische crisis door de Audit Commissie geïnitieerde activiteit is de uitgevoerde stresstest, waarin een aantal scenario's is doorgerekend. Hierbij is zowel aan de inkomsten- als aan de uitgavenkant een aantal negatieve scenario's bekeken en geconstateerd dat AAP met haar ambities geen onaanvaardbare risico's neemt. Het ligt zeker in de bedoeling om met dit instrument jaarlijks de stevigheid van de financiële situatie van Stichting AAP te blijven bekijken en beoordelen.

BEOORDELING EN EVALUATIE VAN DE ACTIVITEITEN IN RELATIE TOT DE DOELSTELLINGEN

De Raad van Toezicht heeft eind 2011 extra aandacht gevraagd voor de hoge personele uitstroom en de gevolgen hiervan voor de verdere ontwikkeling en ambities van AAP.

Onderzoek wees uit dat de primaire arbeidsvoorwaar-

Naam	Datum in functie RvT	Jaar aftreden	Rol en specifiek aandachtsgebied in RvT	Functie(s) Nevenfunctie(s)
De heer L.P.W. (Leen) Zevenbergen	07-09-2011	2014	Voorzitter RvT Lid Audit Commissie Strategie en internationale ontwikkeling	Functie(s) CEO Qurius NV Nevenfunctie(s) Voorzitter SVN Europe
Mevrouw M.E. (Marlies) Brenters	01-01-2011 (daarvoor vanaf 12-01-1995 als bestuurslid)	2013	Vicevoorzitter RvT Public Affairs en Communicatie	Functie(s) DGA Dekapenta Nevenfunctie(s) –
De heer R.J. (Roelof) van Doveren	01-01-2011 (daarvoor vanaf 01-01-2000 als bestuurslid)	2014	Lid RvT Voorzitter Audit Commissie Financiën	Functie(s) Van Doveren Finance, interim manager Nevenfunctie(s) Extern gecommiteerde Leer der Accountantscontrole aan de Vrije Universiteit
Mevrouw M.E. (Monique) de Vries	29-03-2012	2015	Lid RvT Bedrijfsvoering, financiën	Functie(s) Zelfstandig consultant, interim manager en personal coach Nevenfunctie(s) Lid Raad van Toezicht NHL Hogeschool
Mevrouw A.A. (Annelies) Freriks	01-01-2013	2016	Lid RvT Juridische aangelegenheden en Dier en maatschappij	Functie(s) Advocaat ELEMENT Advocaten en hoogleraar Universiteit Utrecht, Faculteit Diergeneeskunde Nevenfunctie(s) o.a. Lid Raad voor dieren- aangelegenheden en Lid Commissie voor de milieueffectrapportage
De heer C.J. (Carel) Heringa	01-01-2011 (daarvoor vanaf 26-11-2009 als bestuurslid)	2012	Afgetreden	Functie(s) Gepensioneerd Nevenfunctie(s) –
De heer K. (Koert) Liekelema	22-12-2011	2012	Afgetreden	Functie(s) Algemeen Directeur Fonterra Europe Co-operatie UA Nevenfunctie(s) –

den van AAP achterlopen op de sector. De door het management voorgestelde aanpassingen zijn ook binnen de Raad van Toezicht met aandacht beoordeeld, waarbij niet alleen gekeken is naar de aantrekkingskracht die AAP dient te hebben op de arbeidsmarkt, maar ook op het imago van AAP als een efficiënte organisatie met een gematigde beloningstraditie.

Met deze aanpassing is inmiddels een begin gemaakt en er zal in een aantal stappen gewerkt worden aan de verbetering. De Raad van Toezicht is ervan overtuigd dat de aanpassing van het salarisgebouw een positieve werking zal hebben op de medewerkers en professionaliteit van AAP.

Een ander punt van aandacht betreft de snelheid van benutting van de investeringsbudgetten die reeds enkele jaren laag ligt, hetgeen haar weerslag heeft op de snelheid van de verdere ontwikkeling. Om dit beter in de tijd te kunnen volgen en te voorspellen, is een rapportagetool ontwikkeld die binnen de organisatie gebruikt wordt voor de bewaking, maar die tevens twee keer per jaar met de Audit Commissie besproken wordt. Hierdoor zal niet zozeer de snelheid van investeren

toenemen, als wel de impact op de liquiditeitspositie worden bewaakt. Eventueel kan besloten worden tot een andere prioritering.

EVALUATIE VAN DE DIRECTEUR-BESTUURDER

Functioneren

Evaluatie van de directeur-bestuurder heeft ook in 2012 plaatsgevonden door middel van het voeren en vastleggen van een plannings-, voortgangs- en beoordelingsgesprek. Het oordeel over 2011-2012 was in grote lijnen goed tot zeer goed. Inzicht in beloning van de directeur-bestuurder is te vinden in de jaarrekening.

Beoordeling nevenfunctie(s)

Directeur-bestuurder David van Gennep (in dienst sinds 1992, daarvoor actief als vrijwilliger sinds 1981) nam in 2012 afscheid als bestuurslid van de Vereniging van Opvangcentra voor Niet-gedomesticeerde Dieren (VOND). In oktober 2012 is hij gekozen in het bestuur van de European Alliance of Rescue centres and Sanctuaries (EARS) en vervult vooraansnog de rol van voorzitter.

Sinds februari 2011 is hij oprichter en eigenaar van VGAM, Van Gennep Animal Matters. De activiteiten van dit bedrijf variëren van het opzetten van een handel in tweedehands medische apparatuur tot het geven van advies en het in eigen beheer uitgeven van publicaties.

De nevenfuncties hebben in de meeste gevallen een toegevoegde waarde voor AAP. Hierbij valt te denken aan het inbrengen en delen van expertise met organisaties in een vergelijkbaar werkveld en het realiseren van de doelstellingen van AAP door internationale participatie en/of samenwerking. De nevenfuncties kennen geen risico's met betrekking tot belangenverstrengeling en/of onafhankelijkheid.

ONTWIKKELINGEN RAAD VAN TOEZICHT

In het jaar 2012 heeft de Raad van Toezicht zich voorgenomen om zijn focus nog verder te verleggen naar het strategische en toekomstgerichte element in plaats van het toezicht op de dagelijkse gang van zaken. Dit kan de Raad van Toezicht zich permitteren, aangezien de dagelijkse en operationele organisatie zeer goed op orde is in zijn optiek, maar ook in de optiek van meer objectieve beoordelaars als PWC. In de vergaderingen van de Raad van Toezicht, samen met de directie, is de blik meer naar voren dan naar achteren gericht.

De Raad van Toezicht heeft in 2012 qua bezetting een behoorlijke vernieuwing ondergaan. Daar waar in 2011 al afscheid was genomen van de voormalige voorzitter Theo Strengers, is in 2012 een aantal nieuwe leden toegetreden en is een lid afgetreden. Met het aftreden van de heer Strengers kwam de bezetting van de Raad van Toezicht op drie leden. Begin 2012 zijn twee nieuwe leden toegetreden, omdat besloten was de bezetting te vergroten van drie naar vijf leden. In dat kader traden toe mevrouw Monique de Vries (voormalig Directeur Faculteit Diergeneeskunde, Universiteit Utrecht) en de heer Liekelema (voorzitter van de Europese directie van Fonterra). Helaas moest onverwacht afscheid worden genomen van de heer Liekelema, vanwege een emigratie naar Nieuw-Zeeland.

Per eind 2012 is afscheid genomen van de heer Carel Heringa, die aan het einde van zijn zittingstermijn afscheid nam in verband met emigratie naar het buitenland. Zijn plaats zal per begin 2013 worden overgeno-

men door mevrouw Annelies Freriks, die over een uitgebreide kennis en ervaring beschikt in de wereld van het dierenrecht. Met haar toetreding bestaat de Raad van Toezicht per begin 2013 weer uit vijf leden.

EVALUATIE VAN DE RISICO'S EN RISICOBEBEERSING

In 2011 is door directie en MT onder begeleiding van een externe partij een strategische risicoanalyse uitgevoerd. In 2012 is geen aanleiding gezien deze te herhalen afgezien van de eerder genoemde stresstest.

Zoals ieder jaar heeft de externe accountant PricewaterhouseCoopers (PWC) een interim-controle uitgevoerd om de risico's op de interne processen vast te stellen. PWC heeft de beheersing als goed beoordeeld. Een aantal aandachtspunten is benoemd.

EVALUATIE VAN DE ORGANISATIESTRUCTUUR

Naar aanleiding van een aantal bevindingen van zowel PWC als het Centraal Bureau voor Fondsenwerving heeft de Raad van Toezicht in 2012 het besluit genomen de statuten op een aantal punten te zullen aanpassen. Deze aanpassing zal in 2013 plaatsvinden.

TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN

Nog meer dan voorheen zal de Raad van Toezicht zich in 2013 richten op de toekomst van Stichting AAP. Daarvan maken internationalisatie en toegankelijkheid belangrijke onderdelen uit. Internationalisatie omdat de Nederlandse stichting nooit kan werken los van wat er in de rest van Europa en de wereld plaatsvindt, en toegankelijkheid omdat het de bedoeling van AAP is om de buitenwereld veel meer te laten delen in wat er binnen de organisatie gebeurt. In 2013 zal dit streven verder in plannen worden uitgewerkt waarbij als vanzelfsprekend ook onderzocht zal worden in hoeverre internet en social media hieraan kunnen bijdragen.

Almere, 28 maart 2013

*Namens de Raad van Toezicht
Leen Zevenbergen, voorzitter*

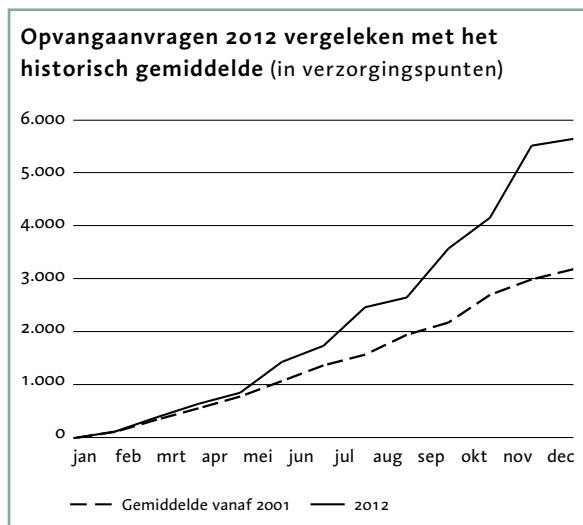

BESTUURSVERSLAG

**VISIE OP OMVANG/ACTUALITEIT
PROBLEMATIEK**

AAP 40 jaar was de aanleiding om de data over de achter ons liggende periode eens beter te bekijken. Deze analyse bevestigde het beeld dat AAP in de loop der jaren steeds meer een Europese opererende opvangorganisatie is geworden. Ook liet de analyse zien dat er weliswaar een voortdurende verschuiving plaatsvindt in de soorten dieren die worden aangeboden, maar dat de groei in op te vangen dieren en daarmee de behoefte aan meer opvangcapaciteit groot is. Deze data waren dan ook het uitgangspunt bij de berekening van de capaciteitsuitbreiding van de nieuwe Primatenhal en Quarantaine in Almere en de uitbreiding in Spanje, Primadomus. Deze capaciteitsuitbreiding zal enerzijds worden ingezet om de bestaande wachtlijst weg te werken, maar tevens om meer Europese lidstaten te kunnen assisteren bij initiatieven tot handhaving.

Bron: Eigen databestand AAP

**BELANGRIJKE ONTWIKKELINGEN IN
VERSLAGJAAR**

Waar we in 2011 nog moesten constateren dat het toenmalige kabinet op een aantal dossiers de klok terugdraaide, kunnen we nu vaststellen dat op twee belangrijke dossiers van AAP ongekend grote stappen gemaakt worden door de overheid. Het gaat dan om het verbod op wilde dieren in het circus en de voortgang die geboekt wordt met het invoeren van een Positieflijst van te houden dieren.

Ten aanzien van het dossier laboratoriumdieren kon het jaar beginnen met de ondertekening van een inhoudelijk sterk contract met een groot laboratorium en de opvang van hun dieren. Maar ook met andere labs in Europa werden grote stappen gezet die zullen leiden tot verminderd gebruik van dieren en de opvang van de dieren die niet meer nodig zijn.

WAAROM HUIDIGE KOERS?

AAP mag trots zijn op de gekozen werkwijze waarbij theorie en praktijk elkaar steeds dienen te versterken: de AAP-Methode werkt!

Kennis en publiek

Een ontwikkelpunt in deze werkwijze is de borging en deling van kennis en expertise. Daar is binnen de organisatie in het verleden nog te weinig aandacht aan besteed, waardoor het risico bestaat dat kostbare kennis verloren gaat of onvoldoende gedeeld wordt. Daarom is in 2012 een belangrijke stap gezet in het onderzoek naar welke rol AAP kan spelen als kennispartij. Daarbij zal ook gekeken worden naar de rol die het publiek daarbij kan en moet spelen. De leidende gedachte in deze ontwikkeling is dat de burger steeds mondiger wordt en het beleid en de politiek in toenemende mate het publiek (electoraat) volgt. Maar ook ten aanzien van de fondsenwerving heeft AAP in 2012 weer gezien dat de band met het publiek voor de organisatie een belangrijke factor is. Ten slotte kan het publiek ook ingezet worden als kennisfactor. Met name waar het gaat om signaleringen, het verzamelen van meningen of feiten die geen hoge mate van specialistische kennis vereisen, kan het publiek voor AAP en haar werk een belangrijke rol spelen.

Europees

In 2012 nam AAP deel aan een veelheid aan overleggen, als deelnemer dan wel als spreker. Zo trachtten we een goed beeld te houden van de kansen die zich voordoen evenals de bedreigingen die op de loer liggen. Daarbij speelt de samenwerking in de European Alliance of Rescue centres and Sanctuaries (EARS) een belangrijke rol. De directeur-bestuurder van AAP is in 2012 gekozen als voorzitter van de partnercouncil (vergelijkbaar met ledenraad) en interim-voorzitter van de stichting. Een van de concrete doelstellingen van EARS is het tot stand brengen van een Europees systeem van erkenning van opvangcentra, opdat kwaliteit herkend, erkend en verbeterd kan worden.

TERUGBLIK IN CIJFERS

Het jaar 2012 sluiten we af met een batig saldo (+€ 1,5 miljoen), dit is € 1,8 miljoen hoger dan begroot. Het hogere resultaat is een gevolg van hogere fondsenwerende opbrengsten dan begroot (+€ 0,63 miljoen). Dit is met name het gevolg van hogere baten uit nalatenschappen (+€ 0,36 miljoen) en een geormerkte donatie van € 0,4 miljoen voor de nieuwbouw. Ook zijn de baten uit subsidie hoger dan begroot (+€ 0,26 miljoen) als gevolg van de gehanteerde administratieve afhandeling.

De kosten zijn per saldo op begroting uitgekomen (-€ 0,08 miljoen). Dit is een gevolg van lagere kosten dan begroot bij preventie en fondsenwerving (-€ 0,28 miljoen) en hogere kosten dan begroot in de diervoorzorg (Almere en Primadomus). De hogere kosten zijn met name het gevolg van de opvang van 73 oud-laboratoriumdieren eind 2011, die niet in de begroting voor 2012 waren opgenomen (+€ 404 k).

HOOGTEPUNTEN IN 2012

Terugkijkend op het jaar 2012 kunnen we met tevredenheid vaststellen dat er een aantal hoogtepunten is geweest die de ontwikkeling van AAP op het gebied van kennis, internationaliseren en samenwerken bevestigen. De belangrijkste hoogtepunten zijn:

– *Weer meer dieren opgevangen*

Mede dankzij een optimaal gebruik van onze faciliteiten in Spanje, kon AAP in 2012 beduidend meer dieren opvangen dan in voorgaande jaren. Naast een groot aantal ex-laboratoriumdieren, zorgde een verbeterde handhaving van wetgeving voor een toestroom aan dieren.

– *European Alliance of Rescue centres and Sanctuaries (EARS)*

Aan onze lang gekoesterde wens te komen tot een internationaal samenwerkingsverband van collega-opvangcentra in Europa hebben wij in 2012 verder invulling

gegeven. In mei is een tweede bijeenkomst geweest in Cornwall die in oktober heeft geleid tot de officiële oprichting van EARS. Doel van dit samenwerkingsverband is het uitwisselen van kennis, het verbeteren van de kwaliteit van opvang en het vergroten van de capaciteit en impact door samen te werken.

– *Berberapencampagne in Zuid-Spanje*

In juli werd in samenwerking met Primadomus, Eurogroup en diverse partnerorganisaties uit Spanje, Marokko, Frankrijk, Groot-Brittannië en Duitsland, opnieuw een voorlichtingsactie gehouden bij veerboten en op parkeerplaatsen in Spanje. Nieuw was de vertoning van een voorlichtingsfilm over de berberapenproblematiek op grote schermen in de haven. De campagne leidt duidelijk tot meer bewustwording: een CITES-ambtenaar in Spanje vertelde dat er minder berberapen worden gesmokkeld en dat de wel onderschepte dieren goed verstopt worden in de auto. Mensen zijn zich er dus van bewust dat het illegaal is.

– *Regeerakkoord*

In oktober verraste de regering van VVD en PvdA ons en collega-organisaties waarmee we samenwerken in de vereniging Wilde Dieren de Tent Uit, met een voorgenomen verbod op het gebruik van wilde dieren in circussen in het regeerakkoord. Na jarenlang lobbywerk lijkt eindelijk ook de politiek zich ervan bewust te worden dat wilde dieren niet geschikt zijn voor een leven in de entertainmentwereld.

– *Natuurcoalitie*

Voor het eerst in de geschiedenis wisten dierenbeschermings-, natuur- en landschapsorganisaties elkaar te vinden in een gezamenlijk protest tegen het voor dieren en natuur zeer slechte 'Wetsvoorstel Natuur'. Doordat AAP bewerkstelligde dat de natuurorganisaties het begrip 'intrinsieke waarde van dieren' in hun stellingname betrokken en gemeenschappelijke belangen benadrukte, konden partijen (inclusief de hele Dierencoalitie) zich verenigen in een grote Natuurcoalitie. Na de val van het kabinet is de Wet Natuur door alle druk controversieel verklaard. Op dit moment is het nog onduidelijk wat de inhoud van het definitieve wetsvoorstel zal worden.

– *Stappen gezet naar realisatie Positieflijst*

Achter de schermen is bij AAP hard gewerkt aan alles wat nodig is om de totstandkoming van een Positieflijst

in Nederland te bewerkstelligen. Hoewel de invoering ervan opnieuw uitgesteld is naar een onbekend later tijdstip, zijn de relaties met diverse betrokken instanties versterkt en verbeterd.

– *Ontwikkeling Primadomus; samenwerking gemeente Villena*

Na een jaar met vertraging als gevolg van een managementwissel in Primadomus, hebben we in 2012 een belangrijke stap gezet in de ontwikkeling van Primadomus tot rescue center voor Zuidwest-Europa. Reden is de zeer constructieve samenwerking die is ontstaan met de gemeente Villena.

TELEURSTELLINGEN

Naast de hoogtepunten is er ook een aantal zaken dat niet heeft voldaan aan onze verwachtingen. De belangrijkste daarvan zijn:

– *Grip op kennis*

In onze visie op de toekomst is het inzetten van 40 jaar AAP-kennis een belangrijke sleutel om duurzame oplossingen te realiseren voor de dierenwelzijnsproblematiek waar wij dagelijks mee worden geconfronteerd. Het intern organiseren van kennis staat om die reden al enkele jaren op de agenda, maar komt onvoldoende van de grond. Om die reden is in 2012 besloten te investeren in externe expertise om AAP daarbij te ondersteunen. Het onderzoek is in 2012 opgestart en wordt in 2013 geïmplementeerd.

– *Moeilijk invullen sleutelposities*

Gelijk aan eerdere jaren hebben wij moeten constateren dat het voor AAP moeilijk is om vacatures op belangrijke posities in te vullen. De vacature van senior fondsenwerver is nog steeds niet ingevuld en voor de vacature manager Communicatie hebben wij twee wervingsrondes moeten doorlopen. In de in 2011 uitgevoerde risicoanalyse is dit als belangrijk risico naar boven gekomen als het gaat om het kunnen realiseren van onze (langetermijn)doelstellingen. Om die reden is verder onderzoek gedaan naar de reden van het moeilijk invullen van deze posities (zie de geleerde lessen).

– *Vertraging in strategiebepaling en plannen Preventie*

Er zijn onvoldoende resultaten geboekt ten opzichte

van het jaarplan 2012 door een combinatie van interne en externe factoren. Er was sprake van zeer ambitieuze plannen, maar er kon niet worden voorzien dat een ervaren medewerker door omstandigheden een flink aantal maanden niet inzetbaar zou zijn. Daardoor moest een nieuwe medewerker worden ingewerkt in een periode dat de staatssecretaris alle regelgeving rond de Wet Dieren en een nieuwe Natuurwet tegelijkertijd liet passeren. Vervolgens viel het kabinet en moest flink worden ingezet op lobbywerk en voorlichting in de aanloop naar de verkiezingen. Allemaal zaken waarop in het jaarplan niet kon worden geanticipeerd.

GELEERDE LESSEN

Terugkijkend hebben wij ook een aantal dingen geleerd in 2012. Punten die ons helpen onszelf te verbeteren naar de toekomst.

– *Inzicht in reden uitstroom medewerkers en moeilijk invullen sleutelposities*

In 2012 hebben we vervolgstappen gezet op basis van de uitkomsten van het in het vorig jaarverslag genoemde

medewerkerstevredenheidsonderzoek. Naast een uitdaging in organisatiecultuur bleek uit een arbeidsvoorwaardenbenchmark dat de arbeidsvoorwaarden bij AAP (flink) achterblijven bij onze concurrenten op de arbeidsmarkt. Dit vormde deels een verklaring van de uitstroom en een bevestiging van de oorzaak van het moeilijk werven van sleutelfunctionarissen. Om die reden heeft AAP besloten de arbeidsvoorwaarden te heroverwegen en waar noodzakelijk aan te passen.

– *Impact samenwerkingsverbanden*

AAP opereert steeds vaker in samenwerkingsverbanden om draagvlak te verbreden en sneller tot resultaten te komen. Het is een uitdaging om binnen dit soort verbanden de juiste balans te vinden tussen het sluiten van compromissen en het vasthouden aan de eigen doelstellingen en beoogde resultaten.

– *Innovatie*

Om te kunnen bouwen aan de toekomst zullen we vanaf volgend jaar meer energie moeten steken in innovatie/ vernieuwing van onze wervingsmiddelen en verjonging van onze doelgroep. Binnen de afdeling Fondsenwerving

zal daarnaast een cultuurslag gemaakt moeten worden, waardoor de focus nog meer op donateurcontact komt te liggen.

TERUGBLIK OP RESULTATEN PER AFDELING

AAP is een ambitieuze organisatie die in de jaarplannen voor zichzelf de lat graag hoog legt. Gedurende het jaar komen er echter ook altijd onverwachte kansen voorbij waar AAP gebruik van wil en moet maken. Gevolg is dat dan de prioriteiten opnieuw bekeken moeten worden en herzien om ruimte te creëren. Dat was in 2012 niet anders en we zijn dan ook zeer tevreden met de ruim 80% gerealiseerde jaarplanactiviteiten.

PREVENTIE

De afdeling Preventie is in 2012 gegroeid van 1,9 fte naar 3,1 fte. Een eerste aanzet is gemaakt voor de inventarisatie van AAP-dossiers in andere landen, zoals Duitsland, Frankrijk, Spanje en Portugal. Eén medewerker werkt vanuit Engeland als coördinator voor EARS.

Naast de berberapencampagne en de oprichting van EARS richtte Preventie zich ook in 2012 op een aantal doorlopende projecten.

Wilde dieren in particulier bezit (Positieflijst)

Sinds de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren (Gwwd) in 1993 van kracht is geworden, heeft AAP meegewerkt aan het opstellen en implementeren van een Positieflijst voor zoogdieren (artikel 33). Per 1 januari 2013 zou de Positieflijst gekoppeld worden aan de Wet Dieren, dit is echter helaas uitgesteld, omdat het proces om tot een goed afgewogen lijst te komen meer tijd vergt. Stichting AAP is in beginsel positief over de systematiek die door de Wageningen University (WUR) hiervoor is ontwikkeld. Afgelopen jaar heeft AAP met wetenschappelijke bronnen aannemelijk gemaakt dat de meeste exotische zoogdieren in principe niet geschikt zijn om gehouden te worden door particulieren, omdat die in het gros van de gevallen niet de leefomgeving kunnen bieden waarin de natuurlijke behoeften kunnen worden vervuld. AAP hoopt dat ze met haar kennis andere deskundigen kan overtuigen van de noodzaak van een korte Positieflijst. Verder heeft AAP als stakeholder ook deskundigen benaderd en toezeggingen van hen gekregen om te helpen bij de risico-inschatting voor

het al dan niet optreden van welzijns- en gezondheidsproblemen bij het houden van een diersoort. Dat zal in 2013 plaatsvinden. Ook in Europees verband ijvert AAP via Eurogroup voor de invoering van een Positieflijst op het niveau van de lidstaten.

Wilde dieren in entertainment (Wilde Dieren de Tent Uit)

AAP werkt al vele jaren samen met partnerorganisaties om te komen tot een verbod op het gebruik van wilde dieren in circussen in Nederland. Voorlichting, lobby, campagnes, monitoren van de (populatie van) circusdieren enz. zijn grotendeels belegd bij WDdTU. Leek het er tot en met september nog op dat een verbod verder weg was dan ooit, in oktober verraste het nieuwe kabinet van VVD en PvdA vriend en vijand met hun regeerakkoord vanwege een voorgenomen verbod op wilde dieren in circussen. Gezien deze ontwikkelingen bewandelen we zo veel mogelijk wegen om te bewerkstelligen dat het regeerakkoord daadwerkelijk wordt omgezet in regelgeving. Europa blijkt nog steeds niet rijp voor regelgeving met betrekking tot circussen. Daarom richten we onze inspanningen vooral op de lidstaten die de meeste kansen bieden.

Beleid, regelgeving, handhaving van beleid en samenwerking in Nederland

In 2012 is veel tijd besteed aan allerlei besluiten, nota's en brieven die samenhangen met de Wet Dieren (bijvoorbeeld Besluit houders van dieren, Besluit gezelschapsdieren en Besluit diergeneeskundigen). In alle lobbygesprekken met politici en nieuwe Kamerleden zijn de AAP-dossiers en -thema's onderwerp van gesprek geweest. Ook is veel energie gestoken in het nieuwe wetsvoorstel natuur. In het wetsvoorstel natuur zijn de Flora- en faunawet, Boswet en Natuurbeschermingswet samengevoegd, maar de uitgangspunten van deze wetten zijn niet terug te vinden in het voorstel. De essentie zit in de grote negatieve gevolgen voor (uitheemse) dieren, als het wetsvoorstel ongewijzigd wordt goedgekeurd: zo worden dieren alleen nog maar beschermd als Europa dat eist, worden in het wild levende exoten in Nederland vogelvrij en dienen die opzettelijk gedood te worden en wordt het bezits-, handels- en dodingsverbod voor onder andere grote katten en primaten opgeheven. Na een gemeenschappelijk protest eind 2011, heeft AAP binnen de Natuurcoalitie namens de Dierencoalitie meegedacht en voorstellen gedaan voor alternatieve teksten.

Ten behoeve van het tot dusverre als niet-prioritair benoemde dossier 'Wilde dieren in laboratoria' zijn weinig activiteiten ontwikkeld. Wel is met een partnerorganisatie afgestemd over de samenwerking en ieders rol bij toekomstige opnames van primaten uit dierenlaboratoria.

OPVANG, REHABILITATIE EN HERPLAATSING

In 2012 heeft AAP 236 dieren in Almere opgenomen, opnieuw meer dan in voorgaande jaren. Deze groep bestond uit 1 chimpansee, 89 overige primaten, 25 grotere zoogdieren, 66 kleine zoogdieren en 55 vogels.

In de categorie primaten waren de meeste opvangaanvragen voor chimpansees (66) gevolgd door berberapen (33) en witoorpenseelaapjes (28). De chimpanseeraanvragen (66) bestonden uit 5 aanvragen van solitaire chimpansees en 2 groepen (7 en 54 individuen). De aanvragen voor grote zoogdieren betroffen vooral wasberen (49), leeuwen (21) en tijgers (11). De aanvragen voor kleinere zoogdieren waren voornamelijk exotische eekhoorns (84), degoes (50) en exotische egelachtigen (13).

De aanvragen voor primaten kwamen voornamelijk uit Duitsland (85 dieren), Frankrijk (47 dieren) en Spanje (26 dieren). Bij de overige zoogdieren (grotere en kleine) kwam de helft van de aanvragen uit Nederland (met name kleine zoogdieren). Maar ook veel opvangaanvragen kwamen uit België en Frankrijk.

In 2012 sloot Stichting AAP met de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit een overeenkomst om in bewaring genomen vogels een tijdelijk onderkomen te bieden in onze quarantainefaciliteiten. Hiervoor zijn twee units gereserveerd. In de toekomst zal deze activiteit in de oude quarantaine blijven en zullen de overige quarantaineactiviteiten naar de nieuwbouw verplaatsen.

Rehabilitatie

In Almere heeft het diervverzorgerteam gedurende het jaar zo'n kleine vierhonderd dieren verzorgd. Het team in Villena heeft ruim vijftig primaten verzorgd in 2012. Er zijn helaas 71 dieren overleden. Dit zijn grotendeels in beslag genomen dieren die in slechte toestand binnen kwamen en tijdens de quarantaineperiode overleden. Een aantal vogels kwam na inbeslagname dood bin-

nen. Een suikereekhoorn en twee witoorpenseelaapjes kregen ondanks anticonceptiemaatregelen een nestje jongen.

De gemiddelde verblijfsduur voor de primaten is gedaald naar 2,5 jaar ten opzichte van een gemiddelde van 5,0 jaar tussen 2006 en 2011. Door de opname van veel nieuwe primaten (90) is de gemiddelde verblijfsduur sterk gedaald. De gemiddelde verblijfsduur van de chimpansees is iets gestegen naar een gemiddelde van 6,6 ten opzichte van 6,1 in 2011. Helaas hebben we dit jaar weer geen chimpansees kunnen herplaatsen, maar voorbereidingen zijn getroffen om in 2013 wel dieren uit te plaatsen. Bij de overige zoogdieren (kleine en grote) is het gemiddelde over 2012 gelijk aan de gemiddelde verblijfsduur (1,5) van de jaren ervoor.

Herplaatsing

In 2012 werd voor 117 dieren een nieuw onderkomen gevonden bij samenwerkingspartners in binnen- en buitenland. Dit aantal is inclusief 45 vogels die door de overheid na hun quarantainetijd elders zijn ondergebracht en de eerste groep ex-laboratorium dieren die begin dit jaar werden opgenomen. Dat is 32% van het op 1 januari 2012 aanwezige dierenbestand maar echter minder dan gepland. De prognose was om 33% exclusief de vogels en ex-laboratoriumdieren te behalen. Halverwege het jaar werd duidelijk dat de herplaatsmethode die we tot nu toe hebben gebruikt niet meer toereikend zal zijn voor de ambities van AAP in de komende jaren (meer dieren om uit te plaatsen). Daarom is besloten eind 2012 en een deel van 2013 te gebruiken om de herplaatsstrategie en -methodiek te heroverwegen en waar nodig aan te passen.

FONDSENWERVING

Om onze doelstellingen te bereiken hebben we financiële armslag nodig. In 2012 is het AAP gelukt om in een sterk concurrerende markt, economisch moeilijke tijden en met gebrek aan mankracht op de afdeling Fondsenwerving precies die structurele inkomsten te realiseren die begroot waren. Uitgangspunten van onze fondsenwerving bleven onveranderd: geen structurele subsidies, focus op fondsenwerving particulieren en het merendeel van de inspanningen gericht op bestaande fondsenwervende producten en doelgroepen.

	Resultaat	Doel	Vershil
Aantal Air Miles spaarders	101.100	120.000	-15%
Aantal donateurs	59.700	60.000	-0,5%
Gem. jaarbijdrage	€ 56,40	€ 55,50	+1,6%
Uitstroom % donateurs	7,3%	8,5%	-14%
Nalatenschappen & legaten	53	50	+6%
	€ 1.809.800	€ 1.450.000	+24,8%
Mobieltjes en cartridges	€ 124.640	€ 100.000	+24,6%
Geormerkte donaties	€ 508.674	€ 139.000	+366%

Bronnen: Exact, Manyware, rapportage Loyalty Management Netherlands

Resultaat	Doel	Vershil
€ 6.353.000	€ 5.760.500	+ 10,3%

Toch was het een pittig jaar. De extra inkomsten werden gerealiseerd door hogere baten uit nalatenschappen en een hoger bedrag aan donaties en veel minder door de verwachte toename in donateurs.

Voor uitgebreide financiële resultaten, zie het verslag vanaf pagina 43.

Het aantal actieve begunstigers steeg naar een totaal van 132.575 unieke personen.

De strategie van laagdrempelig werven middels Air Miles en recyclingproducten bleef gehandhaafd. Werving van Air Miles spaarders werd echter geremd door wijzigingen in procedures waar AAP geen invloed op had en door dalende respons op de tv-spot.

De werving van giftgevers bleek ook lastiger, het rendement van acties daalde en de terugverdientijd werd langer. Voor 2013 staat een aantal wervingskanalen dan ook ter discussie.

Ondanks de crisis bleven onze donateurs loyaal met een goed gemiddeld donatiebedrag. Binding met onze achterban realiseerden we met ons kwartaalblad Apenote, het adoptienieuws, de Donateur Dagen en rondleidin-

gen en het persoonlijk bedanken van grote giftgevers. Ondanks een goed behoudpercentage onderzochten we de uitstroom van donateurs. Het aantal nieuwe donateurs dat na korte tijd afhaakt, is nog te hoog. Met de uitkomsten van dit onderzoek gaan we het welkomstprogramma aanpassen.

Een upgrade-actie naar notariële schenkingen kende een zeer goede respons en donateurs bleken bereid hun jaarbedrag te verhogen. Met de werving van nalatenschappen kwamen 44 aanvragen voor informatie binnen en namen 15 mensen AAP op in hun testament.

Projectmatig (geormerkt) werven voor de nieuwbouw in Almere en het dansaapjesproject op Java lieten mooie resultaten zien. Voor de nieuwbouw kwam een donatie van een grote giftgever binnen van € 400.000.

De vacature voor een fondsenwerver stond, mede door de behoudende arbeidsvoorwaarden van AAP, langer dan een jaar open. Conversie- en reactiveringscampagnes werden daarom uitgesteld naar het eind van het jaar (waardoor de resultaten pas in 2013 zichtbaar zullen zijn) en werving van nieuwe begunstigers werd minder dan gepland uitgevoerd.

In 2012 hebben we veel energie gestoken in het vergroten van de loyaliteit en het behoud van onze begunstigers. De resultaten zijn inmiddels vertaald in structurele programma's.

Stichting AAP en de Postcode Loterij.

Bijvoorbeeld:

Berberapen zijn geen souvenirs.

Quart. Jong en Kristijn zijn berberapen uit Marokko. Door toeristen uit Europa illegaal mee naar huis genomen, daarna in beslag genomen of gewoonweg gedumpt, en nu opgevangen bij Stichting AAP in Almere.

Illegale handel
Elk leven nog maar 5000 berberapen in het wild in Noord-Afrika. Hun aantal is rap gedaald door de illegale handel op toeristemarkten. Kopers zien een schattig babbarapje, smokkelen het mee, maar weten dat kleine aapjes goed verdien en zelfs gevaarlijk zijn om in huis te houden.

Op verhaal komen
Berberapen vinden ook allerlei andere uitheemse zoogdieren een tijdelijk onderdak bij opvangcentrum AAP. Zo'n 400 in totaal, terwijl er nog 350 op de wachtlijst staan. Ze zijn afkomstig uit de illegale handel, proefdiel-laboratoria, circussen, losche dierenentuinen of kansen rechtstreeks van particulieren. Vaak zijn de dieren ernstig mishandeld of verwaarloosd. Bij AAP krijgen ze professionele verzorging om weer op verhaal te komen, voordat ze worden herplaatst in een reserve- of gene-nommeerde dieren tuin.

Dankzij u....
AAP ontvangt sinds 2001 een bijdrage van de Postcode Loterij. Dankzij alle deelnemers van de loterij in totaal 5,6 miljoen euro. Door mee te doen met de Postcode Loterij steunt u met 50% van uw inleg AAP en nog 84 andere goede doelen. Elke week leest u in deze krant over het belangrijke werk van één van de 85 goede doelen die de Postcode Loterij steunt. Dit is advertentie nummer 19. Kijk op www.postcodeposterij.nl

Samen maken we het verschil.

Nationale Postcode Loterij

- AAP ontvangt jaarlijks steun van de Nationale Postcode Loterij in de vorm van een vrij te besteden bijdrage van € 500.000. De Nationale Postcode Loterij is daarmee één van de belangrijkste partners van AAP.
- In 2012 kwam de bijdrage ten goede aan de bouw van de nieuwe quarantaine en primatenafdeling in Almere.
- Zichtbaarheid van AAP werd door de Postcode Loterij mogelijk gemaakt in Koffietijd op RTL4, met een advertentiepagina in NRC en in de eigen middelen van de loterij.

Klachtenafhandeling

Klachten worden vastgelegd in het klachtenregister, zoals vereist door het CBF en conform eigen gedragsregels. In 2012 ontvingen we 47 klachten. Dit is een daling van 10% ten opzichte van vorig jaar. De top 3 bestaat uit klachten over onze administratieve procedures, aantal fondsenwervende mailpacks en telemarke-

ting. Aanpassingen in de tijdigheid van administratieve processen en het uitbreiden van de administratie van mailvoorkeuren zijn verbeteringen die we in 2013 zullen doorvoeren. Natuurlijk houdt AAP zich aan de Nederlandse privacywetgeving, het Infofilter, het bel-me-niet register en de eigen privacyregels.

Centraal Bureau Fondsenwerving

AAP heeft het CBF-keurmerk voor goede doelen, maar hanteert zelf een lagere norm voor fondsenwervende kosten als percentage van de baten eigen fondsenwerving van maximaal 20%. In 2012 bleven we met een kostenpercentage van 14,2% ruim onder deze norm.

PRIMADOMUS

Waar Primadomus initieel bedoeld was als opvanglocatie voor het gezonde deel van de BPRC-chimpansees, die inmiddels deels zijn opgevangen door een Nederlandse dierentuin, is in de roerige ontwikkelingshistorie de doelstelling van Primadomus noodzakelijkerwijs bijgesteld. Eerst tot Life Time Care Center voor moeilijk herplaatsbare groepen uit Almere, hetgeen achterhaald raakte door ons opgebouwde succes met herplaatsing van dieren. De huidige verblijven bieden nu voldoende capaciteit voor deze groepen. Aanvullend zien wij in Zuidwest-Europa een, door autoriteiten bevestigde, grote behoefte aan een gelijkwaardig opvangcentrum als in Almere.

In 2011 is door een managementwissel de ontwikkeling van Primadomus vertraagd. Deze vertraging is – met name door een zeer constructieve samenwerking met de gemeente Villena – in 2012 grotendeels ingelopen. De gemeente heeft de medewerking toegezegd om de door ons gepresenteerde ontwikkeling van het project te realiseren. Dit heeft mede geresulteerd in het opleveren van de eerste resocialisatie-unit in december 2012; in 2013 wordt deze in gebruik genomen.

Met de komst van twee grote groepen Java-ape is de dierbezetting in Primadomus in 2012 maximaal geweest. Dit heeft een positieve impact op de efficiency van de bedrijfsvoering.

Draagvlak in Spanje zien wij als belangrijke voorwaarde om onze verdere ambities met Primadomus te kunnen realiseren. Dat begint met het creëren van lokaal en regionaal draagvlak. In 2012 hebben wij om die reden

voorbereidingen getroffen om de rondleidingen te continueren; het aanvragen van een dierentuinv vergunning en het uitvoeren van daarvoor noodzakelijke kleine aanpassingen aan ons terrein.

COMMUNICATIE

Een belangrijke doelstelling van AAP blijft het versterken van de naamsbekendheid en het imago bij onze achterban, het brede publiek en beleidsmakers, waarbij we aandacht besteden aan onze twee hoofddoelstellingen. AAP maakt hiervoor vooral gebruik van www.aap.nl, persberichten en sociale media als Facebook en Twitter. In 2012 heeft AAP de enorme hoeveelheid media-aandacht van 2011 niet kunnen evenaren, hoewel onze zichtbaarheid op televisie vrijwel gelijk gebleven is. Afgelopen jaar haalden we bijna 350 keer de media, waaronder 125 maal met berichtgeving op landelijke televisie en in kranten en tijdschriften. Daarnaast waren er honderden vermeldingen op internet, waaronder veelal op sites van landelijke en regionale media. Een

onderwerp dat veel media-aandacht kreeg, waaronder het NOS-journaal, Jeugdjournaal en Hart van Nederland was de herplaatsing van achttien ex-laboratoriumapen naar Spanje. Naast dit onderwerp kregen we veel aandacht voor het 40-jarig jubileum van AAP, de handel in wilde dieren op Marktplaats, het boek dat David van Gennep heeft geschreven over zijn werk voor AAP en de opsporing van illegale dierenhandel.

Uit de Charibarometer (onderzoek onder 113 goede doelen) blijkt dat AAP weer gestegen is in spontane naamsbekendheid, maar licht gedaald is in de imagorangorde (bekendheid en waardering).

Internationaal hebben we afgelopen jaar ook redelijk veel media-aandacht gekregen. Absoluut hoogtepunt vormde de berichtgeving over het verbod op wilde dieren in circussen. De AAP-documentaire 'De Apenfluisteraar' werd opnieuw 2x uitgezonden op Arte in Duitsland en Frankrijk. In België vormde AAP een vast onderdeel in de televisieserie 'Dieren in Nesten'.

AAP beschikt over een breed scala aan communicatiemiddelen die deels gebruikt worden om de bestaande achterban te informeren en deels ingezet worden voor het informeren en beïnvloeden van het algemene publiek. In 2012 is het aantal volgers op Facebook gestegen naar bijna 5.500. Ook het aantal volgers op Twitter (bijna 4.000) en LinkedIn (bijna 2.000) stijgt. Daarnaast is zowel de Apenote als de zakelijke nieuwsbrief ieder kwartaal verstuurd. Adoptieouders zijn twee keer geïnformeerd over het wel en wee van hun adoptiedieren.

We kijken met trots terug op 2012. Na een aantal jaren hard werken om met Preventie vooral duurzame veranderingen teweeg te brengen, kunnen we nu ons eerste grote succes vieren als het gaat om wilde dieren in het circus. We realiseren ons dat dergelijke successen niet jaarlijks te vieren zijn, maar de toon is gezet. AAP is er klaar voor om in Europa steeds meer actief worden en haar kennis en expertise in te zetten om verandering te initiëren. De basis is sterk, het vertrouwen in de toekomst groot.

Almere, 28 maart 2013

David van Gennep
Directeur-bestuurder

DE ORGANISATIE AAP IN 2012

STATUTAIRE DOELSTELLING

De stichting is op 14 april 1972 opgericht. In de statuten is onderstaande statutaire doelstelling opgenomen:

1. De stichting stelt zich ten doel het welzijn van uitheemse niet-gedomesticeerde dieren binnen en buiten Nederland duurzaam te verbeteren.
2. De stichting tracht haar doelstelling te verwezenlijken door:
  - a. opvang aan te bieden aan dieren in nood, met name, maar niet uitsluitend, zoogdieren;
  - b. kennis en expertise te vergaren en beschikbaar te stellen;
  - c. beleidsveranderingen te bewerkstelligen bij overheden;
  - d. preventieve voorlichting te geven aan het algemene publiek;
  - e. het werven en beheren van fondsen;
  - f. verder al hetgeen te doen wat ze noodzakelijk acht om haar doelstelling te bereiken.
3. De stichting zet zich actief in om samenwerkingen aan te gaan om via bovengenoemde wegen haar doel te bereiken.

Visie

In een wereld waarin dierenwelzijn sterk onder druk staat, verbeteren wij duurzaam het welzijn van uitheemse, niet-gedomesticeerde dieren.

Missie

AAP werkt aan een duurzame verbetering van het welzijn van uitheemse niet-gedomesticeerde dieren door een geïntegreerde aanpak van praktische opvang van individuele dieren en het voorkomen van de problematiek door beïnvloeding van beleid en voorlichting, waar mogelijk in samenwerking met (inter)nationale partners.

Kernwaarden

- Toegewijd
- Toegankelijk
- Inventief

AAP belooft tastbare en tot de verbeelding sprekende oplossingen. We willen resultaten laten zien en ervaringen delen die anderen in de keten enthousiasmeren en motiveren om (gezamenlijk) aan oplossingen te werken voor een duurzame verbetering van het welzijn van uitheemse niet-gedomesticeerde dieren.

ORGANOGRAM STICHTING AAP

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van Stichting AAP. De dagelijkse leiding wordt uitgevoerd door de directeur-bestuurder en de operationeel manager. De directeur-bestuurder richt zich hoofdzakelijk op de externe vertegenwoordiging en de operationeel manager op de interne bedrijfsvoering. Het toezicht op het bestuur van de organisatie is belegd bij de Raad van Toezicht. Het Management Team bestaat naast de managers van de afdelingen waarin de hoofddoelstellingen worden uitgevoerd (Opvang & Rehabilitatie, Preventie en Primadomus) uit de hoofden van de afdelingen Fondsenwerving en Communicatie.

Adviesorgaan

Met betrekking tot de gesubsidieerde verzorging van een groep geïnfecteerde chimpansees is een Raad van Deskundigen ingesteld die op verzoek van het Ministerie van VWS en AAP toeziet op de veiligheid. Dit in overeenstemming met de gemaakte afspraken met de overheid. Binnen de Raad van Deskundigen is mevrouw dr. Preuschoft vervangen door de heer dr. Pereboom. Mevrouw Preuschoft heeft aangegeven beschikbaar te blijven als deskundige wanneer daar behoefte aan is, een gebaar dat door AAP zeer gewaardeerd wordt.

Dhr. prof. dr. A. Pijpers (voorzitter)

Diergeneeskunde en biologische veiligheid

Dhr. prof. dr. B.M. Spruyt

Ethologie en ethiek

Dhr. prof. dr. P.J.M. Rottier

Virologie

Dhr. dr. Z. Pereboom

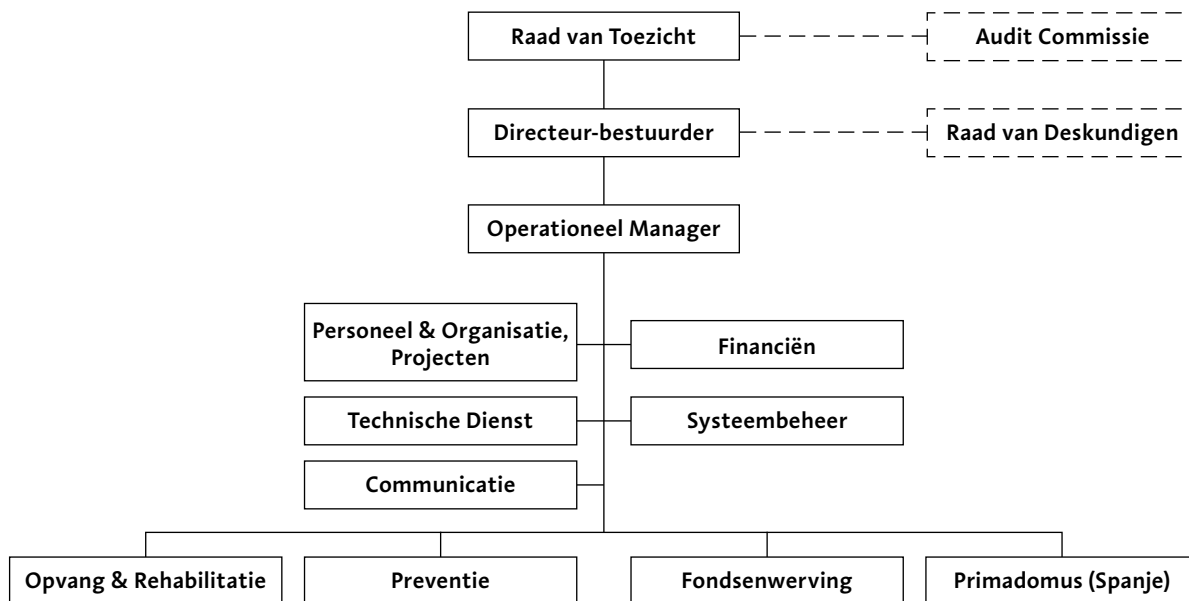
Primatologie en dierenwelzijn

Dhr. dr. H.P. Stinis

Humane veiligheid en gezondheid

DE ORGANISATIE WEERGEGEVEN IN EEN ORGANOGRAM

STRATEGIE EN BELEID

AAP kent twee hoofddoelstellingen: de opvang van dieren en preventie. De koppeling tussen deze twee hoofddoelstellingen is de kracht van AAP. AAP ziet zichzelf als oplossingspartner naar overheden en instanties om enerzijds mee te denken in duurzame oplossingen voor de dierenwelzijnsproblematiek en anderzijds partner te zijn voor de praktische opvang van dieren. De belangrijkste uitdagingen voor de organisatie richten zich daarbij op twee gebieden: verdere internationalisering en het ontwikkelen tot een kennisorganisatie. De verdere internationalisering is noodzakelijk, omdat de problematiek en de duurzame oplossingen de Nederlandse grens overschrijden. Het ontwikkelen tot een meer op kennis gerichte organisatie is noodzakelijk om de opgedane kennis en ervaring te kunnen inzetten binnen de eigen organisatie en naar partners in het werkveld van AAP.

Het werk en de samenhang tussen de twee hoofddoelstellingen van AAP zijn weergegeven in onderstaand model (lemniscaat).

Onder de noemer 'preventie gerichte opvang' werkt AAP aan een verdere inhoudelijke afstemming tussen de afdelingen Preventie en Opvang & Rehabilitatie. Zo beoordeelt AAP aangemelde dieren op haar wachtlijst niet alleen op basis van de noodzaak tot het verbeteren van hun welzijn. Ook stelt zij zich de vraag of het opvangen van dit individuele dier bijdraagt aan het oplossen van een bredere maatschappelijke problematiek. Daarnaast wordt de veterinaire en gedragskennis

die wordt opgedaan met het opvangen, rehabiliteren en resocialiseren van de dieren steeds gericht verzameld en ingezet voor het inzichtelijk maken van de problematiek naar onder andere beleidsmakers en handhavende instanties.

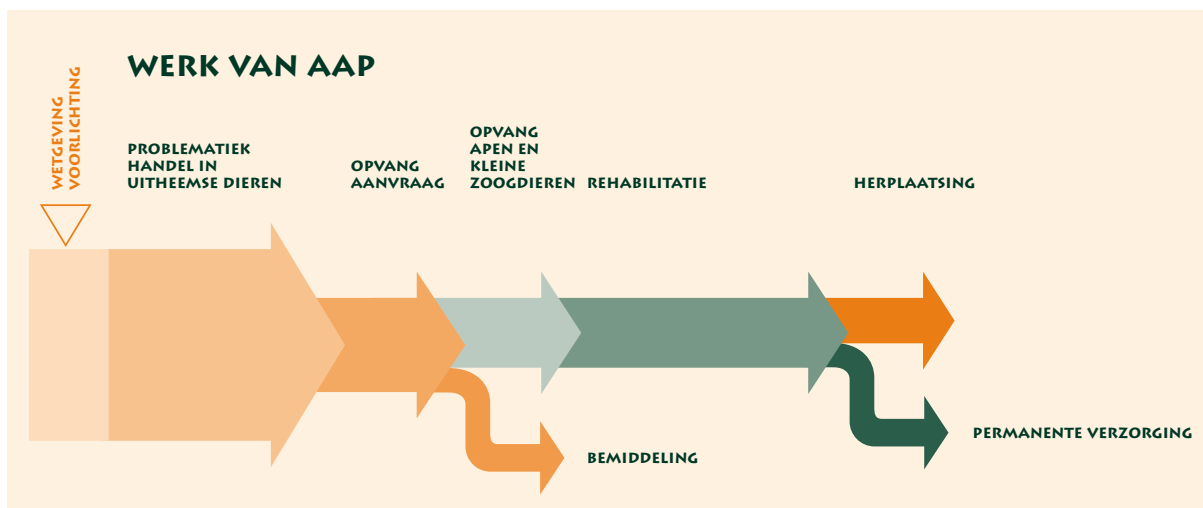
De werkwijze ten aanzien van de praktische opvang van dieren is in het figuur op de volgende pagina weergegeven. Het start met de problematiek waaruit de dieren worden opgevangen tot en met het uiteindelijke doel van AAP om de dieren te herplaatsen in een zo natuurlijk mogelijke omgeving. Dit zijn veelal Europese dieren-tuinen die voldoen aan door AAP gestelde criteria en altijd onder voorwaarde dat de dieren eigendom blijven van AAP. Daarmee heeft AAP een extra stok achter de deur om te voorkomen dat dieren in eenzelfde situatie terechtkomen, waaruit AAP ze heeft gered. AAP hanteert een zelf ontwikkeld beoordelingssysteem voor (potentiële) herplaatspartners.

OPSTELLEN EN EVALUATIE VAN BELEID

De invulling van de strategie van AAP start met het jaarlijks opstellen en/of herijken van een Lange Termijn Plan (LTP). In 2012 is het LTP herijkt en vastgesteld voor de periode 2013-2017 (zie Blik op de Toekomst, pagina 31). Aan het plan is een meerjarenraming gekoppeld. De kaders voor het Jaarplan 2013, zowel inhoudelijk als financieel, volgen direct uit het LTP. Het LTP wordt opgesteld/bijgesteld door de directeur-bestuurder en

het Management Team aan de hand van een interne evaluatie van het gevoerde beleid en een analyse van de externe en interne factoren. Deze zogenaamde SWOT-analyse geeft inzichten in de te kiezen richting. Zeker in tijden van politieke verschuiving en economische crisis moet een maatschappelijke organisatie als AAP haar middelen daar inzetten, waar ze het meeste succes kan verwachten. Zo is eerder ten aanzien van preventie besloten om de berberaproblematiek meer te richten op voorlichting aan de vraagkant; de toeristen die berberapen kopen op de lokale markten. Dit gezien de terughoudendheid van de autoriteiten om de problemen aldaar op te pakken. Fondsenwerving en Communicatie menen dat de kansen voor AAP in tijden van crisis meer liggen bij de particuliere donateur waar AAP een historisch goede band mee heeft, dan bij (voor AAP) nieuwe markten zoals digitale werving of bedrijfs-sponsoring.

PLANNING & CONTROL CYCLUS

De directeur-bestuurder stelt in beginsel jaarlijks het Lange Termijn Plan vast en legt het ter goedkeuring voor aan de Raad van Toezicht. Dit visiedocument vormt het inhoudelijke en financiële kader voor de jaarplannen. Deze jaarplannen worden door alle afdelingen opgesteld en samengevoegd tot een jaarplan dat eerst wordt vastgesteld door de directeur-bestuurder en vervolgens ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Raad van Toezicht. Ieder kwartaal wordt de realisatie van de kwalita-

tieve en kwantitatieve doelstellingen geëvalueerd door de directeur-bestuurder, operationeel manager en het verantwoordelijke MT-lid. De resultaten van deze evaluatie worden gepresenteerd aan de Raad van Toezicht. Maandelijks worden kwantitatieve stuurcijfers vanuit financiën en personeelszaken op basis van vooraf vastgestelde budgetten en/of prestatie-indicatoren beoordeeld en binnen het Management Team besproken. AAP hanteert een samenhangende en overzichtelijke rapportagelijst, die in diepgang is aangepast aan het niveau waaraan verantwoording moet worden afgelegd.

STUURBAARHEID EN BEHEERSING

Om de organisatie en haar prestaties in de tijd te kunnen volgen en bij te sturen, kent AAP een set van Key Performance Indicators (KPI's). Ieder kwartaal worden deze KPI's met de directeur-bestuurder en operationeel manager besproken en worden deze voorgelegd aan de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht ontvangt een dashboard met een samenvatting van de KPI's. De Audit Commissie ontvangt aanvullend de uitgebreide rapportage die wordt opgesteld voor de directeur-bestuurder. Daarnaast worden de cijfers maandelijks met de afdelingshoofden, de controller en de directie behandeld. Daarbij wordt een beter verband gelegd tussen doel, resultaat en budget. Het ene proces laat zich echter beter sturen door cijfers en kwantificering dan het andere. Sinds 2011 worden door verantwoordelijke managers ook prognoses afgegeven voor verwachte

realisaties per ultimo jaar. De externe accountant (PWC) ziet in overleg met de controller en directie toe op de kritische aspecten van de bedrijfsvoering die worden vastgelegd in een management letter. Deze management letter liet in 2012 zien dat de interne beheersing van AAP verder is verbeterd ten opzichte van 2011 en van een goed niveau is. De controle op de jaarrekening vindt dit jaar voor het eerst plaats in februari; een maand eerder dan voorgaande jaren. Het daaruit voortvloeiende accountantsverslag wordt in aanwezigheid van de accountant met de directeur-bestuurder besproken.

PERSONEELSBELEID

De afgelopen jaren heeft AAP een aantal personeelsinstrumenten ingezet om de professionalisering van de organisatie te ondersteunen. In 2012 zijn deze instrumenten getoetst aan de toekomstvisie van AAP en de herijkte kernwaarden van AAP. Bij deze toets is ook

gebruikgemaakt van input die is verkregen uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek. Dit heeft onder andere geleid tot aanpassingen in de gesprekscyclus en het ziekteverzuimbeleid.

Personeelssamenstelling

Naast betaalde functies zijn allerlei vormen van niet-betaalde arbeid voor AAP noodzakelijk om onze ambities en doelstellingen te kunnen realiseren. Vrijwilligers, stagiaires, afstudeerders, mensen in re-integratiebanen en taakstraffers spelen een belangrijke rol in de dagelijkse uitvoering van de activiteiten. AAP heeft haar organisatie dusdanig ingericht, dat deze vormen van arbeid gestructureerd ingebed zijn en begeleid worden door ervaren medewerkers. Het levert bedrijfseconomische voordelen op en AAP levert bovendien een zinvolle maatschappelijke bijdrage door het aanbieden van werkplekken en werkervaring. Het biedt AAP bovendien een frisse blik op de gang van zaken en de waarborging van nieuwe inbreng. De beleidslijnen

2012 IN CIJFERS						
	REALISATIE 2012		BEGROOT 2012		REALISATIE 2011	
	FTE	AANTAL	FTE	AANTAL	FTE	AANTAL
BETAALDE KRACHTEN	73	93	70	89	64	82
VRIJWILLIGE KRACHTEN	35	139	35	139	25	100
TOTAAL	108	232	105	228	89	182

Bron: Cobra (personeelsadministratie AAP)

* Cijfers zijn met ingang van 2012 inclusief medewerkers Primadomus

met betrekking tot vrijwilligers worden in een beleidsnotitie vastgelegd.

Het aantal betaalde krachten is hoger dan begroot, door niet-begrote extra inzet voor het opvangen van een grote groep ex-laboratoriumdieren (+3,3 fte). Het aantal vrijwilligers betreft een inschatting van de gemiddelde inzet, de enorme variatie aan inzet in uren en de hoge doorstroom, maakt een nauwkeurige registratie lastig. In 2012 is verder geïnvesteerd in het verbeteren van deze registratie, waardoor het verschil ten opzichte van 2011 groot is.

AAP kent een gemiddelde verblijfsduur van vijf jaar. De uitstroom van 12% is fors lager dan in 2011 (21%) en 2010 (16%), maar blijft desondanks een punt van aandacht. AAP heeft in 2012 op basis van uit de organisatie aangedragen verbeterpunten, geïnvesteerd in het binden en boeien van medewerkers. In 2012 zijn mede om die reden verbeteringen in de arbeidsvoorwaarden voorbereid, die vanaf 2013 stapsgewijs worden ingevoerd. Dit moet in de toekomst leiden tot een verdere verlaging van de uitstroom tot maximaal 10% en een snellere realisatie van de gestelde doelen.

Gesprekscyclus

AAP heeft in 2012 besloten de HR-cyclus bij te stellen. Het doel om een kwalitatief ontwikkelgesprek tussen leidinggevende en medewerker te faciliteren, werd in de huidige versie van de gesprekscyclus onvoldoende behaald. Om die reden is besloten de gesprekscyclus bij te stellen. In 2013 wordt deze bijgestelde versie geïmplementeerd.

Opleiding

Opleiding is een belangrijk aspect van het personeelsbeleid. Hiervoor stelt AAP elk jaar een budget beschikbaar van 3% van het totale brutoloon van alle medewerkers. Dit budget is in 2012 wederom niet volledig gebruikt. Naar verwachting geeft de nieuwe aanpak voor het binden en boeien van medewerkers hier vanaf 2013 ook een extra impuls aan.

Ziekteverzuim

In 2012 is het ziekteverzuim voor het tweede opeenvolgende jaar gestegen. In 2012 is een ziekteverzuimpercentage gerealiseerd van 6,6%. In 2011 was dit 5,8%. Dit is hoger dan de begrote 4%. Dit wordt met name veroorzaakt door een 26% hoger langdurig verzuim ten opzichte van 2011. De frequentie (gemiddeld aantal ziekmeldingen) is opnieuw gedaald van 1,42 in 2011 naar 1,22 in 2012. In het samenwerkingsverband tussen verzuimconsulent, bedrijfsarts en P&O/leidinggevenden worden, waar het werkgerelateerd verzuim betreft, verbetermaatregelen ingezet. Training in het voeren van zorggesprekken en arbo-aanpassingen op de dierverzorgende afdeling voor verlichting van het fysiek zware werk zijn daar voorbeelden van.

TRANSPARANTIE

AAP is een charitatieve instelling en beweegt zich in het landschap van kritische burgers en media. AAP streeft een zo groot mogelijke transparantie na. Dit doen wij door informatie te verstrekken over het reilen en zeilen van de organisatie en actief voorlichting te geven. Wat AAP zeker bijzonder, toegankelijk en transparant maakt

voor iedereen is de, binnen de wettelijke beperkingen die de Dierentuinrichtlijn AAP oplegt, toegankelijkheid van de Apeneilanden. Donateurs krijgen op afspraak een rondleiding of worden uitgenodigd voor de Donateur Dagen. Kritische vragen aan AAP worden adequaat en binnen de tijdsperiode van een week beantwoord. Hier van wordt een klachtenregister bijgehouden. Deze en alle andere vormen van transparantie dragen bij aan het vertrouwen van donateurs en subsidiegevers in AAP.

SAMENWERKINGSVERBANDEN

AAP gelooft in de kracht van en impactvergroting door samenwerking. Om die reden is AAP continu op zoek naar nieuwe samenwerkingsverbanden en mogelijkheden om bestaande samenwerkingsverbanden te verbeteren. In de samenwerkingstabel (zie pagina 38) is een opsomming gegeven van de belangrijkste samenwerkingspartners, de rol die AAP in deze samenwerking speelt (ook financieel) en het beoogde doel van de samenwerking. Tevens is een inschatting gemaakt van mogelijke risico's die elke samenwerking met zich meebrengt.

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD Ondernemen

AAP vindt dat we een verantwoord gebruiker moeten zijn van de aarde. Dat betekent dat wij onze nadelige impact op milieu, flora en fauna tot een minimum beperken en daar waar mogelijk zelfs een positieve bijdrage willen leveren. Dat begint met bewustzijn en kennis, maar vertaalt zich vooral naar concreet gedrag. AAP is al klimaatneutraal; ieder jaar compenseren wij de CO₂-uitstoot door boomaanplant in Uganda. AAP streeft in 2020 een CO₂-neutrale operatie met minimale compensatie na. Om dit te monitoren meten wij jaarlijks onze CO₂-voetafdruk. Dankzij onder andere het aanhoudende effect van een interne bewustwordingscampagne, het overgaan op groene stroom en de ingebruikname van zonnepanelen in Primadomus is onze uitstoot in 2012 verkleind met 27% ten opzichte van 2011. Ten opzichte van 2009 stoten wij inmiddels 45% minder CO₂ uit.

De komende jaren worden verdere stappen gezet in het verduurzamen van de bedrijfsvoering door gericht te investeren. Een aantal ontwikkelingen is daarvoor in gang gezet, zoals het realiseren van een energieneutrale

nieuwbouw en het ontwikkelen van een groen mobiliteitsbeleid (2013).

Ook op het gebied van werkgeverschap neemt AAP een maatschappelijke verantwoordelijkheid op zich. Zo bieden wij structureel stageplaatsen en afstudeermogelijkheden aan en investeren we daarnaast in mensen die om verschillende redenen re-integreren in werk of maatschappij.

STRATEGISCHE RISICO'S VOOR AAP

Door Protiviti Independent Risk Consultancy is in 2011 een onderzoek uitgevoerd naar de belangrijkste risico's voor een organisatie als AAP. Deze analyse wordt in principe één keer per vier jaar uitgevoerd of indien er belangrijke wijzigingen binnen of buiten AAP plaatsvinden. Jaarlijks wordt aan de Raad van Toezicht gerapporteerd over de belangrijkste risico's en stand van zaken van de risicobeperkende maatregelen. De belangrijkste risico's voor AAP zijn:

Hoge uitstroom van medewerkers

De laatste jaren zijn de uitstroomcijfers van Stichting AAP hoog (>20%). Alhoewel in de afgelopen 5 jaar een lichte daling is opgetreden, blijft de uitstroom de organisatie veel tijd en geld kosten. Mogelijke oorzaken zijn: onvrede over arbeidsvoorwaarden, slecht werkgeverschap, herkenbaarheid van de ambities van AAP of beperkte ontwikkelings-/doorgroeimogelijkheden. Het gevolg zijn hogere kosten en een rem op het realiseren van plannen en ambities.

Belangrijkste beheersmaatregelen (update 2012):

- ingezette ontwikkelpad binden & boeien; (2012: project in uitvoering);
- realiseren van een betere overdrachtstructuur (vastleggen procedures/processen); (2012: onderdeel van een gestart project kennis).

Het niet kunnen aannemen van sleutelfunctionarissen

Een aantal functies binnen AAP wordt aangemerkt als sleutelpositie. Deze vervullen een belangrijke rol in de continuïteit en ambities van de organisatie. Deze functies zijn moeilijk in te vullen door een combinatie van factoren zoals de bekendheid als werkgever (arbeidsmarktimgo), de kleine vijver waar AAP in vist (speci-

fieke kennis, kunde en motivatie), de gematigde arbeidsvoorwaarden en de beperkte doorgroeimogelijkheden. Het gevolg is discontinuïteit in het realiseren van zowel korte- als langetermijndoelstellingen.

Belangrijkste beheersmaatregelen (update 2012):

- onderzoek effectiviteit werving & selectie, bepalen verbeterpunten; (2012: arbeidsvoorwaarden benchmark uitgevoerd, liet (grote) achterstand zien tot arbeidsmarkt – verbetering arbeidsvoorwaarden voorbereid, implementatie in stappen vanaf 2013);
- inzetten interim-medewerkers (om continuïteit te borgen); (2012: waar nodig uitgevoerd);
- organiseren interne plaatsvervangings/opvolging (2012: nieuwe HR-cyclus gaat beter voorzien in ontwikkelen medewerkers).

Toenemende concurrentie fondsenwerving

Het huidige politieke en economische klimaat heeft onder andere tot gevolg dat veel subsidies worden ingetrokken. De betreffende sociaal-culturele instellingen

en collega-goede doelen zullen zich daardoor actiever gaan bewegen op de fondsenwervende markt. Dit kan in combinatie met de economische omstandigheden leiden tot minder inkomsten.

Belangrijkste beheersmaatregelen (update 2012):

- huidige fondsenwervende kracht koesteren en verder benutten (2012: in uitvoering, monitoring laat stabiele groei zien in totale inkomsten, maar stagnerende groei in aanmelding nieuwe donateurs);
- ‘Sense of urgency’ blijven benadrukken.

AAP verliest (of verkrijgt niet) vergunningen/onthefingen (m.n. van toepassing in Spanje)

De ontwikkeling van Primadomus (groeien tot een opvangcentrum voor meerdere diersoorten) valt of staat met het verkrijgen van de juiste vergunningen. AAP heeft ervaren dat het politieke klimaat te grillig is om te kunnen vertrouwen op een spoedige of succesvolle procedure.

De mogelijke oorzaken zijn het verliezen van politieke/

maatschappelijke steun als gevolg van negatieve publiciteit, een veranderend politiek klimaat, het belang van de Spanjaarden is niet geadresseerd en kiezen van verkeerde bemiddelaars/gebruik van een verkeerd netwerk. Dit kan als gevolg hebben dat de verdere ontwikkeling van Primadomus vertraagt.

Belangrijkste beheersmaatregelen:

- vergroten maatschappelijk draagvlak door investeren in communicatie (2012: voorbereidingen voor implementatie in 2013 voorbereid, waaronder openstelling Primadomus voor rondleidingen);
- Spaans belang in project integreren (2012: investeren in lokaal draagvlak politiek door meerwaarde van AAP voor lokalen te concretiseren);
- planmatiger (en persoonsonafhankelijker) inzetten van stakeholdermanagement.

EVALUATIE ACTIVITEITEN 2012 TEN OPZICHTE VAN DE LANGE TERMIJN

De ambities van AAP (weergegeven in de lemniscaat) bieden de komende jaren een helder uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling van de interne organisatie. Op personeelsgebied blijft het een uitdaging om medewerkers te blijven binden en boeien. De uitbreiding van activiteiten (Primadomus, preventie en internationale samenwerking) en de daarmee samenhangende wijze van uitvoering vraagt om passende faciliteiten vanuit de organisatie. De ingezette en in 2012 verdere uitgewerkte ontwikkeling ten aanzien van de structuur (beleid en processen) en cultuur van de organisatie zal de komende jaren worden gecontinueerd.

BLIK OP DE TOEKOMST

In 2012 heeft AAP het Lange Termijn Plan geëvalueerd, maar slechts in zeer beperkte mate bijgesteld.

AAP INTERNATIONAAL

AAP wil op Europees niveau werkzaam zijn en ziet haar toegevoegde waarde daar waar theorie en praktijk met elkaar worden gecombineerd. De komende jaren zal bepaald moeten worden waar de focus geografisch komt te liggen, afgezien van de regio waar we onze oorsprong hebben (Noordwest-Europa) en de regio waar Primadomus ligt (Zuidwest-Europa). Daarbij zal niet alleen worden gekeken naar de omvang van de problematiek, maar ook naar de vraag of de doelen van AAP er als haalbaar worden gezien. De samenwerking binnen EARS kan hierbij helpen.

AAP ALS KENNISCENTRUM

In 2013 zal aan het MT een actieplan worden voorgelegd waarin de vraag is uitgewerkt welke stappen AAP dient te zetten om haar kennis beter te kunnen managen. Daarmee zal ook duidelijk worden waar de prioriteiten gelegd moeten worden. Nieuw aspect in deze problematiek is de conclusie die directie, MT en Raad van Toezicht in 2012 getrokken hebben dat de rol van het publiek hierbij, of hiernaast van groot belang is. AAP kan de kennis van het publiek beter benutten, en de dialoog met het publiek benutten in het gesprek met de politiek of het beleid.

PREVENTIE

AAP dient zich sterker te profileren als dé partner ten aanzien van wet- en regelgeving. Dat kan door praktisch te helpen, door kennis beschikbaar te stellen of door onderzoek te doen naar problematiek of oplossingen.

Preventie zal zich de komende jaren meer gaan ontwikkelen tot strategische voelspriet van onze organisatie. Dat betekent anticiperen op toekomstige wetgevings-trajecten in Europa en dit vertalen naar de activiteiten die AAP daartoe dient te ontwikkelen. Ook hier staat het samenwerken met anderen centraal.

In Europa zal steeds de strategische afweging gemaakt moeten worden of een probleem via Brussel aangepakt dient te worden of via de lidstaat zelf. De samenwerking

met Eurogroup for Animals is hierbij belangrijk, met name daar waar het gaat om de centrale aanpak.

In het kader van samenwerking wordt in 2013 ook weer geïnvesteerd in het door AAP in 2011 geïnitieerde Europese samenwerkingsverband EARS. AAP stelt zich binnen EARS ten doel om een voorstel te initiëren tot Europese erkenning van opvangcentra.

OPVANG, REHABILITATIE EN HERPLAATSING

In de opvang, verzorging en herplaatsing is de doelstelling om zo veel mogelijk dieren te kunnen herplaatsen in 2013 verlaagd. Dit heeft te maken met de constatering dat dierentuinen ten tijde van crisis minder dieren willen opnemen, maar biedt de afdeling ook de ruimte om te werken aan een bredere oriëntatie: hoe gaan we in de toekomst de dieren van AAP en de dieren van EARS op dezelfde kwalitatieve wijze herplaatsen? Daarbij verkeert AAP in 2013 in de bijzondere omstandigheid dat de nieuwbouw van de Primatenhal in 2013 extra capaciteit biedt. Het gereedkomen van het nieuwe Facility Center, waarin onder andere een centrale keuken is opgenomen, zal een grotere efficiency tot gevolg hebben en ons in staat stellen meer en beter dieren te helpen.

FONDSENWERVING

Fondsenwerving zal de in 2008/2009 ingezette weg voortzetten en zich blijven focussen op de werving van nieuwe donateurs gebruik makend van Air Miles en andere spaar- en inzamelproducten als instap. We kunnen tevreden terugkijken op het behaalde resultaat in 2012, maar realiseren ons goed dat dit veroorzaakt wordt door eenmalige meevallers. De brede basis die AAP nodig heeft om ook in komende jaren haar ambities te kunnen blijven realiseren, groeide in 2012 onvoldoende.

In 2012 bleek het loyaliteitsprogramma daarentegen duidelijk succesvol. De uitstroom van donateurs werd verminderd ten opzichte van de doelstelling met maar liefst 14%, de jaarlijkse gift steeg licht. De bestaande instrumenten om de band met onze donateur te behouden zullen daarom gehandhaafd worden. Op de langere termijn verwacht Fondsenwerving een extra positief effect van het project *AAP en het publiek*, dat beoogt

de dialoog met het publiek te vergroten. Dat richt zich op de inhoud enerzijds, maar op de lobby en de marketing anderzijds. De investering in een ontvangstgelegenheid voor het publiek in het nieuwe Facility Center is een eerste feitelijke stap, vooruitlopend op de resultaten van een onderzoek dat in 2013 wordt opgeleverd.

De efficiency van de afdeling Fondsenwerving wordt in 2013 aangepakt. Met name de processen van de back-office kunnen aan kwaliteit winnen, waardoor we met minder inspanning een beter contact met de achterban kunnen opbouwen. Ook staat voor 2013 nog een aantal nieuwe projecten gepland, waarvan de uitvoering echter sterk afhankelijk is gesteld van de personele vulling van de afdeling.

PRIMADOMUS

Primadomus is zich aan het ontwikkelen tot een volwaardig opvangcentrum in Zuidwest-Europa. Daartoe werd in 2012 een extra unit gebouwd met resocialisatie-eenheden voor makaken en werd in januari de bouw gestart van een quarantaine. Primadomus zal nu echt met de Spaanse CITES-autoriteiten kunnen spreken over de aanpak van problemen die in Spanje spelen.

In 2013 zal ook de planvorming afgerond worden met betrekking tot voorzieningen voor andere zoogdieren. Afhankelijk van de snelheid van het afgeven van de benodigde bouwvergunning, kan waarschijnlijk begin 2014 met de bouw gestart worden. Parallel zal bij gemeente en provincie een verzoek worden ingediend om het aangrenzende terrein in gebruik te mogen nemen. Hier zal de focus ook op de opvang van katachtigen komen te liggen.

COMMUNICATIE

Communicatie staat voor de uitdagende taak om de ambities van AAP te vertalen naar een passend communicatieplan dat zowel op de interne als de externe communicatie gericht is. Daarnaast blijft ondersteuning van Primadomus een taak, alhoewel de uitvoering aldaar ook lokaal opgepakt zal worden.

Een tweede uitdaging ligt bij de implementatie van het plan om AAP en het publiek dichter bij elkaar te brengen. Hoewel dit uitermate goed past binnen de kernwaarde

‘toegankelijk’, is het voor de organisatie nieuw om niet alleen als zender te opereren, maar ook als ontvanger. Daar zal de organisatie de nodige stappen voor moeten zetten, los van de techniek die er voor nodig is.

De opening van de nieuwbouw biedt AAP een aantal communicatiemomenten die enerzijds door Communicatie ingevuld zullen worden, maar anderzijds ook door de afdelingen zelf. Hiermee wordt het jubileumjaar van AAP op een passende wijze afgesloten.

ORGANISATIE

De verbreding van activiteiten en de internationalisering vragen extra aandacht en inspanning van de organisatie. Met name de groei van Primadomus is daarin een belangrijke uitdaging. De professionaliseringsslag heeft de afgelopen jaren voldoende basis gelegd voor deze stappen. Verdere ontwikkeling van organisatie, mens en cultuur is echter van belang. In 2012 zijn vervolgstappen gezet op het gebied van het (blijven) binden en boeien van medewerkers. In 2013 wordt hierop doorgebouwd. Daartoe is het van groot belang dat de kernwaardes van AAP breed gekend en herkend worden. Daarnaast blijft de organisatie continu scherp op een efficiënte besteding van de middelen om zodoende de weg en middelen vrij te maken om nieuwe uitdagingen aan te gaan.

BESTUURLIJK

Met de omschakeling naar een Raad van Toezicht-model is de inrichting van toezicht en het besturen van de organisatie gescheiden. Daarmee heeft AAP een toekomstbestendig organisatiemodel ingezet, dat goede kaders biedt voor dagelijkse aansturing en de ambities van de organisatie.

FINANCIËEL

AAP is een financieel gezonde organisatie die ambities heeft voor de toekomst en de verwezenlijking van haar doelstelling. De in 2012 vastgestelde meerjarenbegroting laat zien dat AAP voldoende financiële basis heeft om de ambities te kunnen verwezenlijken. AAP ziet de toekomst dan ook met vertrouwen tegemoet!

VERANTWOORDINGSVERKLARING

CODE GOED BESTUUR VOOR GOEDE DOELEN

De Raad van Toezicht en de directeur-bestuurder van Stichting AAP onderschrijven de Code Goed Bestuur voor Goede doelen (kortweg Code Wijffels) en handelen overeenkomstig. AAP is per 1 januari 2011 georganiseerd volgens een Raad van Toezicht-model. De scheiding tussen uitvoeren, besturen en verantwoorden is daarmee verder geformaliseerd. De uiteindelijke aansprakelijkheid ligt bij de directeur-bestuurder.

TAKEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN RAAD VAN TOEZICHT EN DIRECTEUR-BESTUURDER

De Raad van Toezicht is werkgever, opzichter en klankbord voor de directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het uitzetten van de beleidslijnen en strategie in het Lange Termijn Plan en de jaarplannen. De Raad van Toezicht verleent goedkeuring aan de nieuwe of aangepaste beleidsstukken en jaarplannen. De directeur-bestuurder stelt samen met het Management Team jaarlijks een jaarplan op aan de hand van de goedgekeurde meerjarenraming. Het jaarplan wordt opgesteld binnen de inhoudelijke kaders die door de Raad van Toezicht zijn goedgekeurd. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de feitelijke uitvoering/bedrijfsvoering van Stichting AAP en informeert de Raad van Toezicht over de voortgang.

CONTROLE OP FUNCTIONEREN VAN DE ORGANISATIE, FREQUENTIE, VASTLEGGING EN EVALUATIE

Borgen en inspecteren van de kwaliteit van alle facetten van AAP is een vereiste om verantwoordelijkheid te kunnen dragen voor de doelstelling. De kwaliteit van de bedrijfsvoering (zorg voor de dieren) wordt door de overheid jaarlijks getoetst in het kader van de Dierentuinrichtlijn. Op de zorg voor een groep geïnfecteerde chimpansees, opgevangen uit een biomedisch laboratorium, wordt in opdracht van de overheid controle uitgevoerd door een door de directeur-bestuurder van AAP ingestelde Raad van Deskundigen. Deze raad vergadert minimaal twee keer per jaar aan de hand van een verslag van bevindingen, opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directie van AAP.

VERANTWOORDEN

Ieder kwartaal wordt aan de directeur-bestuurder gerapporteerd over de voortgang van het jaarplan met behulp van zogenaamde prestatie-indicatoren. Deze cijfers worden voorzien van een inhoudelijke toelichting. Afwijkingen van de voorgenomen prestatie worden geduid, waar nodig worden de plannen door de directeur-bestuurder bijgestuurd, waar nodig na goedkeuring door de Raad van Toezicht. Het jaarverslag en de jaarrekening worden door de directeur-bestuurder opgesteld en door de Raad van Toezicht goedgekeurd.

BELEGGINGSBELEID

Door de directeur-bestuurder is een beleggingsbeleid (zie pagina 42) opgesteld dat periodiek wordt geëvalueerd aan de hand van de financiële rapportages. In dit beleggingsbeleid ligt de nadruk op het mijden van risico's en op beleggingen die in lijn liggen met de doelstelling.

EXTERN TOEZICHT

Extern toezicht wordt uitgevoerd door:

- PWC (accountantscontrole en managementcontrole);
- het Ministerie van EL&I (controle in het kader van het Dierentuinbesluit);
- de Vereniging van Opvangcentra voor Niet-gedomesticeerde Dieren (de VOND voert bij toetreding een toetsing uit van het kwaliteitsprotocol en herhaalt deze waar nodig);
- de Raad van Deskundigen (toezicht op de kwaliteit en veiligheid van de geleverde zorg aan geïnfecteerde chimpansees);
- het Centraal Bureau Fondsenwerving (keurmerk verantwoorde fondsenwerving);
- het Ministerie van Financiën (verkrijging ANBI-status).

BENOEMING, BEZOLDIGING EN AFTREDING RAAD VAN TOEZICHT EN DIRECTEUR-BESTUURDER

De Raad van Toezicht van Stichting AAP bestaat uit ten minste vijf en maximaal zeven leden die ieder deskundig zijn op een voor de organisatie relevant werkgebied. Voor de leden van de Raad van Toezicht zijn functieprofielen opgesteld en vastgelegd. Werving vindt plaats door middel van vacatureopenstelling en selectie door

een uit de Raad samengestelde selectiecommissie. Alle leden van de Raad van Toezicht zijn vrijwillig verbonden aan de organisatie en ontvangen geen bezoldiging en/of vergoeding anders dan een onkostenvergoeding voor feitelijk gemaakte kosten. Er wordt jaarlijks een rooster van aftreden opgesteld waarin ook periodiek de herbenoemingen worden vastgelegd. In de aangepaste statuten is een maximale zittingsduur van drie jaar opgenomen, met een mogelijkheid tot maximaal twee

keer verlengen. De directeur-bestuurder wordt door de Raad van Toezicht benoemd en ontvangt een beloning zoals vastgesteld in het salarishuis van AAP. Hierbij zijn de uitgangspunten van het beloningskader zoals geformuleerd in de Code Wijffels met enige matiging gehanteerd. Het functioneren van de directeur-bestuurder wordt geëvalueerd door een daartoe afgevaardigde delegatie van de Raad van Toezicht.

COMMUNICATIE MET BELANGHEBBENDEN

Stichting AAP hecht veel waarde aan transparantie. Daartoe wordt met de verschillende belanghebbenden gecommuniceerd volgens onderstaande communicatiematrix.

DOELGROEPEN	MIDDELEN																
	Apenote	Website	Jaarverslag	Digitale nieuwsbrief	Folders/brochures	Apenotedop	Sociale media	R/TV-spots/stopper ads	Persberichten	Rondleidingen	Donateur Dagen	Bebording	Presentaties extern	Presentaties intern	Intranet	Maandelijkse bijeenkomsten	Extranet
Extern																	
Algemeen publiek/ potentiële begunstigers		X	X		X		X	X				X	X				
Begunstigers particulier	X	X	X		X	X	X			X	X		X				
Begunstigers zakelijk	X	X	X			X				X			X				
Beleidsmakers		X	X	X	X	X							X				
Collega-organisaties		X	X	X	X	X							X				
Herplaatspartners (potentiële)		X	X	X	X	X							X				
Arbeidsmarkt		X	X														
Media		X	X				X		X								
Jeugd		X	X														
Doelgroepen in Spanje		X											X				
Bezoekers De Kemphaan		X								X		X	X				
Intern																	
Medewerkers en vrijwilligers		X	X											X	X	X	X
Rondleiders		X	X											X		X	X

HET FINANCIËEL VERSLAG

AAP heeft het boekjaar 2012 afgesloten met een overschot van ruim € 1,5 miljoen. In de begroting voor hetzelfde jaar was rekening gehouden met een tekort van € 0,3 miljoen. Dit verschil van € 1,8 miljoen is hoofdzakelijk te verklaren door hogere baten uit donaties (+ € 0,63 miljoen), hogere subsidies van overheden dan begroot (+ € 0,26 miljoen), hogere overige baten door vrijval ontvangen bedragen voor verzorging oud-proefdieren (+ € 0,82 miljoen), bij (per saldo) vrijwel gelijk gebleven bestedingen (- € 0,08 miljoen).

De verzorgingskosten en investeringen voor de opvang van 73 Java-ape uit een laboratorium en de daaraan gekoppelde vrijval van ontvangen gelden, zijn niet in de begroting opgenomen. De kosten en baten zijn wel in de realisatie 2012 opgenomen.

De hogere baten uit donaties zijn een gevolg van hogere opbrengsten uit nalatenschappen (+ € 0,36 miljoen) en een geormerkte gift voor de nieuwbouw (+ € 0,4 miljoen). De hogere subsidies van overheden betreft administratieve verwerking van de subsidie van het Ministerie van OCW voor het verzorgen van de 27 chimpansees die proefdier zijn geweest in het BPRC.

De bestedingen zijn per saldo vrijwel gelijk gebleven aan de begroting. Wel is er een aantal afwijkingen ten opzichte van de begroting. Zo zijn personeelskosten hoger (+ € 0,11 miljoen) met name als gevolg van extra inzet voor de niet in de begroting opgenomen oud-laboratoriumdieren. Dit is tevens de voornaamste reden van de overschrijding van de kosten voor opvang en herplaatsing (+ € 0,12 miljoen). Niet voorzien groot onderhoud aan het dak van het Chimpanseecomplex (+ € 0,15 miljoen) is ook in de kosten verantwoord. Daarentegen zijn de kosten voor Publiciteit en Communicatie lager dan begroot (- € 0,53 miljoen). Dit is het gevolg van het niet (volledig) benutten van budgetten voor tv-spotjes, publiciteit rondom de Positieflijst en activiteiten rondom ons 40-jarig jubileum, waaronder een kennisseminar. Een nadere analyse van deze verschillen is opgenomen in de jaarrekening in de Toelichting op de 'Staat van Baten en Lasten' (zie pagina 66).

Het totaal van de kosten van eigen fondsenwerving in een percentage van de baten uit eigen fondsenwerving bedraagt voor 2012 14,2% (2011: 13,9%). Voor 2012 was 17,3% begroot. Het verschil wordt met name verklaard

door de hogere baten dan gepland (+ € 0,63 miljoen) en lagere kosten als gevolg van het door niet vervulde vacatures niet kunnen uitvoeren van alle fondsenwervende acties (- € 0,07 miljoen). Hiermee voldoet Stichting AAP ruimschoots aan de door het CBF gehanteerde norm van maximaal 25%. Van de totale baten beschikbaar voor de doelstelling is 69,2% (2011: 67,3%) aan de doelstellingen opvang, verzorging & herplaatsing, Primadomus, preventie en projecten besteed. Dit is door de hogere baten lager dan de voor 2012 begrote 82,8%.

VERMOGEN

Reserves en fondsen

Het vermogen wordt onderverdeeld naar de volgende reserves:

- reserve financiering activa;
- bestemmingsreserves;
- continuïteitsreserve.

Reserve financiering activa

AAP financiert de gebouwen met eigen vermogen. Het vermogen van Stichting AAP is derhalve grotendeels vastgelegd in gebouwen bestemd voor de doelstelling. Dit vermogen is niet vrij besteedbaar. AAP neemt de boekwaarde van gebouwen bestemd voor de doelstelling op onder deze reserve.

Bestemmingsreserve

In de bestemmingsreserve zijn de geormerkte baten opgenomen. De intentie is de geormerkte baten binnen vijf jaar aan het opgegeven doel te besteden. Ten behoeve van de verdere ontwikkeling van Primadomus in Spanje is ultimo 2012 € 3,35 miljoen als bestemmingsreserve gereserveerd (bestemmingsreserve 'Gebouwen Primadomus'). Voor de verzorging van de chimpansees die vanaf november 2009 worden opgevangen op de nieuwe locatie in Spanje, is een reservering gemaakt ad € 0,9 miljoen voor de levenslange verzorging (Life Time Care) van deze dieren, aangezien deze dieren niet meer herplaatsbaar zijn (bestemmingsreserve 'Life Time Care-reserve AAP'). Voor de renovatie en/of nieuwbouw van de bestaande dierverschillen in Almere en voor het realiseren van een tweede satellietstation in Europa is een bestemmingsreserve gevormd van € 4,25 miljoen (bestemmingsreserve 'Uitbreiding Europa' en 'Renovatie/ nieuwbouw gebouwen').

Continuïteitsreserve

Stichting AAP heeft een continuïteitsreserve gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat zij ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. De maximaal toegestane continuïteitsreserve bedraagt 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Daar blijft AAP ruim binnen.

LANGLOPENDE SCHULDEN

Het financieel beleid is er onder meer op gericht activa te financieren met eigen middelen en daarmee een sterke balansstructuur te bewerkstelligen. AAP heeft om die reden in 2012 geen langlopende schulden.

LIQUIDITEITEN

Het afgelopen jaar zijn de beschikbare liquide middelen gestegen tot € 11,4 miljoen tegen € 10,3 miljoen ultimo 2011. Voor een uitgebreide opstelling van de kasstromen van AAP verwijzen we naar de jaarrekening. Uit dit overzicht blijkt dat de kasstroom uit operationele activiteiten in 2012 € 3,1 miljoen bedroeg. Dit is € 2 miljoen hoger dan begroot als gevolg van hogere fondsenwervende ontvangsten (+€ 1,0 miljoen) en overige ontvangsten (+€ 0,84 miljoen). De negatieve kasstromen uit investeringsactiviteiten (€ 2,1 miljoen) is achtergebleven bij de begroting als gevolg van de vertraging van de nieuwbouw Primatenhal en quarantainefaciliteiten. Beide dragen bij aan de toename van het saldo liquide middelen ultimo 2012. Overtollige liquide middelen worden, in overeenstemming met het in dit jaarverslag verwoorde beleggingsbeleid, risicomijdend belegd in vastrentende waarden. Hierbij is rekening gehouden met het gegeven dat de continuïteitsreserve snel liquide moet zijn in geval van calamiteiten. De liquide middelen zijn deels belegd in staatsobligaties (€ 0,62 miljoen), de overige liquide middelen staan op een spaarrekening.

TOELICHTING OP DE INVESTERINGEN

Onder de bestemmingsreserve is een bedrag opgenomen van € 3,35 miljoen voor investeringen in Primadomus. Dit betreft investeringen in onder andere een quarantaine-unit, units voor overige zoogdieren en een kantoorgebouw. Op te leveren in respectievelijk 2013 t/m 2015. De investeringen in Almere zijn opgebouwd

uit € 4,2 miljoen voor renovatie en/of nieuwbouw van de Quarantaine en de Primatenhal in Almere (voorzien voor 2012/2013) en voor € 1,3 miljoen voor het realiseren van een centraal Facility Center met onder andere een centrale voerkeuken en een ontvangstruimte voor donateurs. Aanvullend is € 0,05 miljoen opgenomen voor een vooronderzoek voor het realiseren van een tweede satellietstation in Europa (voorzien voor 2017).

KOSTEN ADMINISTRATIE EN BEHEER

De uitvoeringskosten van de eigen organisatie worden toegerekend op basis van een verdeelsleutel die is gebaseerd op de tijdsbesteding van contractueel gebonden medewerkers. De administratie- en beheerkosten worden uitgedrukt als percentage van de totale kosten. Het begrote percentage bedraagt 3,7% ten opzichte van 4,2% gerealiseerd. Dit hogere percentage wordt veroorzaakt door een eenmalig onvoorziene hoge kostenpost aan dakreparaties. Het percentage blijft binnen de door AAP gestelde norm van 5%.

VERWACHTINGEN 2013

Voor het jaar 2013 is een negatief resultaat begroot van € 1,5 miljoen. Een in het eerste kwartaal van 2013 bekend geworden grote nalatenschap leidt tot een verwacht resultaat dat naar verwachting positief is. Het aanvankelijk begrote negatieve resultaat ontstaat met name door de lager gebudgetteerde baten ten opzichte van realisatie 2012 (-€ 1,1 miljoen). Dit omdat AAP grote giften of nalatenschappen behoudend begroot. Andere verklaringen voor het verschil zijn de hogere bestedingen aan doelstellingen (+€ 1,62 miljoen ten opzichte van 2012) en werving baten (+€ 0,31 miljoen ten opzichte van 2012). De hogere bestedingen aan doelstellingen worden veroorzaakt door een toename van de kosten voor preventie (+€ 0,6 miljoen) en toename van de opvangcapaciteit in Almere en Primadomus (+€ 0,9 miljoen). In deze kostenverhoging is ook de wijziging in arbeidsvoorwaarden opgenomen om de arbeidsmarktproblematiek van AAP te kunnen verkleinen (+€ 0,3 miljoen).

SAMENWERKINGSTABEL

Naam organisatie / samenwerkingsverband	Rol AAP	Doel samenwerking
Bijdrage AAP < € 2.500		
<i>De Dierencoalitie (voorheen Coalitie voor Dierenwelzijns-organisaties Nederland - CDON).</i>	Directeur AAP is betrokken bij de strategische richting van De Dierencoalitie, de afdeling Preventie neemt deel aan de maandelijkse bijeenkomsten en levert ongeveer een dag per week ondersteuning in de lobby.	Meer afstemming en overleg tussen dierenbeschermings-organisaties. Zoeken naar de overeenkomsten in plaats van de verschillen. Eenduidiger standpunt naar de overheid toe, waardoor meer sturing.
<i>Vereniging voor Opvangcentra voor Niet-gedomesticeerde Dieren (VOND)</i>	AAP nam tot begin 2012 deel in het bestuur van de vereniging en bood onderdak aan het secretariaat. De focus wordt nu meer gelegd op de Europese variant EARS.	Afstemming te vinden in de opvangwereld. Bevorderen van kwaliteit van de opvang, aanspreekpunt voor de overheid.
<i>European Association of Zoos and Aquaria (EAZA)</i>	AAP is Associate Member.	Deelname aan een groter netwerk van potentiële herplaatspartners en tevens een kennisnetwerk met betrekking tot de zorg voor dieren.
<i>Species Survival Network (SSN)</i>	AAP is lid van deze organisatie en heeft een gedelegeerd bestuurslid in SSN.	Op de hoogte blijven van internationale ontwikkelingen en gebruik maken van internationale kanalen.
Bijdrage AAP > € 2.500 en < € 10.000		
<i>Geen samenwerkingen in 2012</i>		
Bijdrage AAP >= € 10.000		
<i>Vereniging voor Fondsenwervende Instellingen (VFI)</i>	AAP is lid.	Branchevereniging die de belangen behartigt van fondsenwervende instellingen die trachten om middels centrale inkoop van goederen en diensten de kosten te drukken.

Resultaten lopend jaar

Risico's

In 2012 kreeg Nederland te maken met landelijke verkiezingen en een nieuw kabinet. Gevolg was dat het roer behoorlijk om moest; standpunten en werkwijze herzien. Zowel De Wet Dieren en De Wet Natuur blijven actuele onderwerpen die we ook vanuit het collectief bekijken. De Dierencoalitie is nog zoekende naar haar rol in de toekomst.

Standpunten De Dierencoalitie liggen in lijn met AAP, mede door de intensieve rol die AAP vervult. Een brede coalitie neemt per definitie geen extreme standpunten in.

De Koersdiscussie en de daarop volgende koerswijziging die mede op initiatief van AAP werd ingezet leidde ertoe dat AAP uit het bestuur stapte. De oprichting en voeding van EARS kwam daar voor in de plaats.

De VOND (branchevereniging van opvangcentra voor wilde dieren en gesprekspartner voor de overheid) heeft op het gebied van de uitheemse diersoorten voor AAP relatief weinig toegevoegde waarde. Bovendien is de kwaliteit van de werkwijze bij de aangesloten leden erg divers. Het risico bestaat dat AAP vergeleken wordt met zwakkere organisaties binnen de VOND.

Doorlopende deelname aan verschillende overlegvormen.

Dierhouderijen op niet-ideële basis kunnen negatief in de belangstelling komen. Om die reden wil AAP Associate Member zijn en blijven.

In 2012 werd vanuit SSN een werkgroep opgezet die onderzoekt in hoeverre het internationale verdrag ook kan dienen om dierenwelzijn te borgen. Eurogroup for Animals neemt deel aan deze werkgroep. Tevens werd door SSN de 3-jaarlijkse Conference of the Parties voorbereid.

SSN is een Europees samenwerkingsverband van gevestigde organisaties welke ernaar streeft de bescherming van individuele dieren, de soorten en hun leefomgeving in samenhang te beschermen. Dit samenwerkingsverband is vooral gericht op de beleidsbeïnvloeding met betrekking tot CITES. Oprichtende partij is de Engelse collega-organisatie Born Free die ook campagne voert tegen dierentuinen. Scheiding vooralsnog afdoende om goed te kunnen werken.

Vooraf veel kennis opgedaan van de sector en mede daardoor ontstaat een beeld van hetgeen AAP te doen staat om in de toekomst de concurrentie aan te kunnen. Tevens deelgenomen in een werkgroep om de weerbaarheid van onze sector te vergroten.

Geen.

Naam organisatie / samenwerkingsverband	Rol AAP	Doel samenwerking
<i>Vereniging Wilde Dieren de Tent Uit</i>	Coalitiepartner samen met collega-organisaties. AAP levert een bestuurslid voor de eind 2009 opgerichte vereniging.	In samenwerking komen tot een landelijk verbod op exoten in het circus.
<i>Eurogroup for Animals</i>	Strategische samenwerking voor Europese lobby	Het tot stand brengen van Europese regelgeving ten behoeve van exoten en daardoor een welzijnsverbetering tot stand brengen.
<i>Informatiepunt De Kemphaan</i>	AAP is participant/huurder	Samen met de gemeente Almere en Staatsbosbeheer het huren en operationeel houden van een infopunt op en ten behoeve van landgoed De Kemphaan, waarop AAP is gevestigd.
<i>Lilongwe Wildlife Rescue (Malawi)</i>	AAP is medefinancier van dit project.	AAP geeft er de voorkeur aan binnen het Co&AAP netwerk intensieve samenwerkingen op te bouwen, boven het doen van kleine donaties. In het geval van Lilongwe is tevens gekeken naar mogelijkheden voor herplaatsing van onze eigen dieren.
Samenwerkingen zonder geldelijke verplichtingen		
<i>International Primate Protection League (IPPL)</i>	De directeur van AAP is de Nederlandse vertegenwoordiger.	Op de hoogte blijven van de verrichtingen op mondiaal niveau.
<i>Pantar Amsterdam (arbeidsbegeleiding en re-integratie)</i>	AAP stelt zich op als professioneel re-integratiebedrijf voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.	Beschikken over een aanvullende pool van diensten binnen een maatschappelijk relevant kader.
<i>Ministerie van OCW</i>	AAP ontvangt subsidie via het Ministerie van OCW en VWS.	Een veilige, welzijnsvriendelijke en duurzame oplossing voor de voormalige proefchimpansees uit het Biomedical Primate Research Center (BPRC) in Rijswijk.

Resultaten lopend jaar

Risico's

Het nieuwe kabinet besloot in 2012 mede op aandringen van WDdTU en AAP dat er een verbod zal komen op het gebruik van wilde dieren in het circus!

Maatschappelijke discussie/lobby loopt hoog op. Het feit dat de overheid de wens van WDdTU en AAP overneemt, maakt dat wij ons meer kunnen focussen op de invulling enerzijds, en de uitwerking van een verbod anderzijds. De rol van AAP zal daarin praktisch gezien groter worden, de risico's eerder minder groot.

Binnen de Eurogroup werkt één fte aan het probleemgebied 'Exoten'. Er werden verschillende themasessies georganiseerd en congressen bezocht waar Eurogroup en AAP samen in optrokken.

Financieel een grote investering. Standpunten Eurogroup sluiten goed aan op de standpunten van AAP. Eurogroup zal als coalitie eerder het compromis zoeken dan de confrontatie.

In 2012 heeft deze samenwerking geleid tot een provinciale subsidie (IFA II) waarmee AAP haar publiekstoegankelijkheid in de nieuwbouw beter kan inrichten.

Het infopunt zal in de toekomst verdwijnen. Voor AAP biedt dit de kans om opnieuw te kijken naar mogelijkheden om rondleidingen te geven voor gerichte groepen.

In 2012 zijn geen nieuwe dieren in Malawi herplaatst. Wel zijn verschillende medewerkers van Lilongwe Wildlife Rescue op bezoek geweest bij AAP in het kader van kennisuitwisseling.

Afrika blijft een lastig continent waar weinig sprake is van stabiliteit. Malawi is daarin een relatief gunstige uitzondering, desondanks zijn er geen zekerheden. Het risico is in dat geval vooral financieel.

In 2012 waren er geen duidelijke activiteiten. Wel heeft AAP een vertegenwoordiger van Lilongwe Wildlife Center naar de tweejaarlijkse vergadering gestuurd.

IPPL is internationaal sterk actiematig actief en zodoende meer campagnegericht dan AAP. De organisatie is echter zeer gerespecteerd.

Na een periode van afbouw van de zogenaamde Melkertbanen worden nu weer een aantal gerichte trajecten aangeboden met beperkte looptijd waar mensen instromen, maar ook weer uitstromen.

De afhankelijkheid van weleer waarbij op een gegeven moment meer dan de helft van de personeelsleden uit gesubsidieerden bestond, speelt niet meer. Deze samenwerking biedt eigenlijk alleen kansen.

Buiten regulier overleg geen bijzonderheden.

Afhankelijkheid van subsidie is een risico dat door middel van een convenant veilig wordt gesteld.

BELEGGINGSBELEID

Het beleggingsbeleid van Stichting AAP is risico-avers en gericht op vermogensinstandhouding. Overtollige liquide middelen worden tegen vastrentende waarden voor bepaalde termijn vastgelegd. Over het algemeen betreft dit deposito's, daarnaast worden hieronder ook obligaties begrepen met een laag risicoprofiel (double A rating van Standard & Poor of Moody's). Donaties, giften, nalatenschappen e.d. die worden geschonken aan Stichting AAP en die bestaan uit vastrentende waarden worden geaccepteerd. Afhankelijk van de geldende rentestand zal het beleid zo veel mogelijk zijn om deze obligaties aan te houden tot aflossingsdatum en periodiek de rente te ontvangen. Nalatenschappen die bestaan uit effecten kunnen ook worden geaccepteerd. Het is de wil van de erflater om effecten na te laten. Het beleid van Stichting AAP is erop gericht om de ontvangen effecten voor langere termijn aan te houden en hierin niet te gaan handelen. De aan te houden vastrentende waarden en effecten dienen aan de volgende criteria te voldoen:

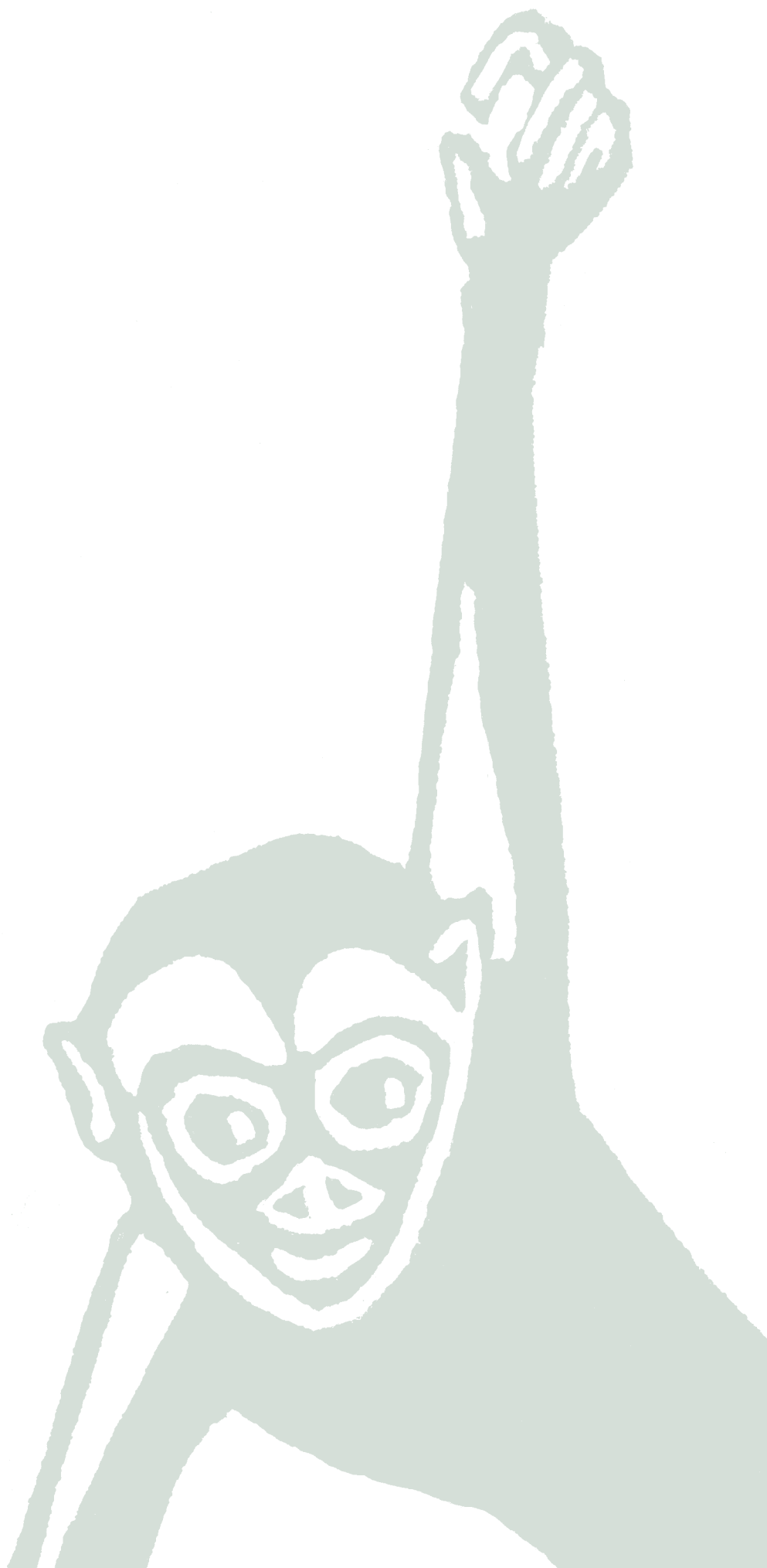
- Het beleid van de onderneming dient niet in strijd met de doelstelling van Stichting AAP te zijn.
- Ondernemingen dienen geen negatieve invloed uit te oefenen op het welzijn van uitheemse diersoorten.
- Ondernemingen dienen een actief en integraal milieubeleid te voeren, hierbij kan gedacht worden aan:
  - de aard van de gebruikte grondstoffen en het eindproduct;
  - energie- en waterverbruik;
  - de aard van vrijkomende emissies en afval bij de productie en
  - mogelijkheden en mate van hergebruik van producten.

Ondernemingen uitgesloten van belegging zijn:

- ondernemingen die bij ontwikkeling en productie van hun artikelen gebruikmaken van dierproeven (om deze reden wordt niet belegd in farmaceutische bedrijven);
- ondernemingen in de bio-industrie of die gebruikmaken van gentechnologie;
- ondernemingen actief in productie of distributie van nucleaire energie;
- ondernemingen actief in productie of handel van wapens gericht op vernietiging van leven, natuur of eigendommen.

Voor de naleving van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van een instelling gericht op maatschappelijk verantwoord ondernemen. Toetsing vindt plaats in overeenstemming met Dutch Sustainability Research waarbij uitsluitingscriteria van toepassing zijn. Voor wat betreft het aantrekken van gelden worden projecten pas uitgevoerd indien zekerheid is verkregen over de financiering en ook de exploitatie op langere termijn kan worden gegarandeerd.

JARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER 2012

(na resultaatbestemming)

	<u>31 december 2012</u>		<u>31 december 2011</u>	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Materiële vaste activa (1)				
<i>Bedrijfsmiddelen (2)</i>				
Gebouwen	1.900.473		2.010.091	
Bedrijfsmiddelen	<u>191.680</u>		<u>258.910</u>	
		2.092.153		2.269.001
<i>Direct in gebruik voor de doelstelling (3)</i>				
Gebouwen en terreinen	8.575.213		7.645.505	
Inventaris doelstelling	<u>24.207</u>		<u>24.607</u>	
		<u>8.599.420</u>		<u>7.670.112</u>
		10.691.573		9.939.113
Financiële vaste activa (4)				
<i>Effecten</i>		625.519		711.360
<i>Vorraden (5)</i>		30.865		12.521
<i>Vorderingen (6)</i>		1.415.673		1.553.365
<i>Liquide middelen (7)</i>		<u>11.381.733</u>		<u>10.331.120</u>
Totaal		<u><u>24.145.363</u></u>		<u><u>22.547.479</u></u>

	<u>31 december 2012</u>		<u>31 december 2011</u>	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Reserves (8)				
<i>Reserves</i>				
Continuïteitsreserve (9)	5.232.804		4.368.052	
Reserve financiering activa doelstelling (10)	8.575.213		7.645.505	
Bestemmingsreserve (11)	8.493.350		8.748.933	
		<u>22.301.367</u>		<u>20.762.490</u>
Schulden op korte termijn (12)				
Belastingen en sociale lasten	89.260		72.382	
Crediteuren	341.597		70.374	
Overlopende passiva (13)	919.418		1.208.175	
Overige kortlopende schulden (14)	493.721		434.058	
		<u>1.843.996</u>		<u>1.784.989</u>
Totaal		<u><u>24.145.363</u></u>		<u><u>22.547.479</u></u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2012

	Realisatie 2012	Begroting 2012	Realisatie 2011
	€	€	€
BATEN			
Baten uit eigen fondsenwerving (15)	5.829.246	5.200.900	5.923.327
Baten uit acties door derden (16)	523.587	565.000	595.095
Subsidies van overheden (17)	1.336.806	1.075.000	1.273.586
Baten uit beleggingen (18)	202.307	115.113	196.443
Overige baten (19)	927.438	109.443	131.395
Som van de baten	8.819.384	7.065.456	8.119.847
LASTEN (20)			
Besteed aan doelstellingen			
Doelstelling opvang, verzorging en herplaatsing	4.118.737	3.699.965	3.613.795
Primadomus	724.730	696.154	553.172
Preventie	1.157.365	1.680.620	1.214.042
Projecten	104.674	61.789	84.531
	6.105.506	6.138.528	5.465.540
Besteed aan werving baten			
Kosten eigen fondsenwerving	826.229	900.303	823.897
Kosten acties derden	39.853	44.704	37.005
	866.082	945.007	860.902
Beheer en administratie			
Kosten beheer en administratie	308.919	274.506	287.036
Som der lasten	7.280.507	7.358.041	6.613.477
Resultaat	1.538.877	-292.585	1.506.370

RESULTAATBESTEMMING 2012

In overeenstemming met artikel 3 van de statuten wordt het overschot in het boekjaar in volgende jaren aangewend binnen de doelstelling van de stichting.

Het bestuur heeft besloten het positieve resultaat als volgt aan het vermogen toe te voegen:

Toevoeging/onttrekking aan:	
– continuïteitsreserve	864.752
– reserve financiering activa doelstelling	929.708
– bestemmingsreserve uitbreiding Europa	-1.950.000
– bestemmingsreserve Renovatie / Nieuwbouw Gebouwen	-491.368
– bestemmingsreserve Life Time Care-reserve AAP Primadomus	-24.261
– bestemmingsreserve Gebouwen Primadomus	2.210.046
Saldo	1.538.877

KASSTROOMOVERZICHT 2012

	Realisatie 2012	Begroting 2012	Realisatie 2011
	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Ontvangsten uit eigen fondsenwerving	6.199.847	5.201.000	5.715.267
Baten uit acties door derden (16)	523.587	565.000	595.095
Overige ontvangsten	927.438	89.289	1.205.746
Subsidies van overheden	1.015.000	1.075.000	1.008.000
Loonkostensubsidies (21)	17.416	20.154	37.802
Betalingen aan leveranciers en werknemers	-5.772.000	-6.030.000	-5.289.476
	<u>2.911.288</u>	<u>920.443</u>	<u>3.272.434</u>
	.....	.....	.....
Ontvangen rente (18)	110.780	93.113	173.736
Betaalde rente	0	0	0
Beleggingsresultaat (18)	29.963	22.000	32.155
	<u>3.052.031</u>	<u>1.035.556</u>	<u>3.478.324</u>
	.....	.....	.....
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investerings in bedrijfsmiddelen (2)	1.486	30.000	344.280
Investerings in activa doelstelling (3)	2.107.800	4.579.000	293.161
Desinvestering	-4.600	0	0
	<u>2.104.686</u>	<u>4.609.000</u>	<u>637.440</u>
	.....	.....	.....
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Aflossing langlopende leningen	0	0	0
Afgestoten beleggingen (4)	103.267	0	19.513
Koersresultaat (4)	0	0	-9.467
	<u>103.267</u>	<u>0</u>	<u>10.046</u>
	.....	.....	.....
Netto kasstroom	<u>1.050.612</u>	<u>-3.573.444</u>	<u>2.850.930</u>
Saldo liquide middelen primo	<u>10.331.120</u>	<u>8.922.000</u>	<u>7.480.191</u>
Saldo liquide middelen ultimo	<u><u>11.381.733</u></u>	<u><u>5.348.556</u></u>	<u><u>10.331.120</u></u>

TOELICHTING

ALGEMENE TOELICHTING

Activiteiten

De activiteiten van Stichting AAP betreffen het verbeteren van het welzijn van uitheemse, niet-gedomesticeerde dieren. Stichting AAP doet dit enerzijds door opvang, genezing en herplaatsing van individuele dieren en anderzijds door preventieve beïnvloeding van algemeen publiek en beleidsmakers. Stichting AAP zet zich in Nederland en daarbuiten actief in om samenwerkingen aan te gaan om haar doel te bereiken.

Stelselwijzigingen

In 2012 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest en ontvangen dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven activa doelstelling en bedrijfsmiddelen is opgenomen onder de investeringsactiviteiten. Afgestoten beleggingen en gerealiseerde koersresultaten zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van Stichting AAP zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningpost.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VAN ACTIVA EN PASSIVA

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld conform de 'Richtlijn Fondsenwervende Instellingen' (Richtlijn 650), zoals gepubliceerd onder verantwoordelijkheid van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigings-

prijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Bijzondere waardevermindering van vaste activa

Stichting AAP beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

1. Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs, verminderd met de afschrijvingen volgens de lineaire methode. Voor de aanschaffingen gedurende het boekjaar vindt afschrijving tijdseverredig plaats. De afschrijvingsperiode is gebaseerd op de verwachte levensduur van de activa.

Er is geen verplichting tot herstel na afloop van het gebruik van het actief. Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen mag geen voorziening voor groot onderhoud worden aangehouden. De kosten worden rechtstreeks in het resultaat verantwoord.

2. Bedrijfsmiddelen

De geschatte levensduur van de gebouwen bedraagt 20 jaar. De geschatte levensduur van de inventaris bedrijfsmiddelen bedraagt 3 jaar, met uitzondering van de levensduur van de zonnepanelen die 10 jaar bedraagt.

3. Direct in gebruik voor de doelstelling

De geschatte levensduur van de gebouwen in gebruik voor de doelstelling bedraagt 10 jaar.

De geschatte levensduur van de inventaris in gebruik voor de doelstelling bedraagt 3 jaar.

4. Financiële vaste activa

Effecten worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Onder de financiële vaste activa zijn effecten (obligaties en aandelen) verantwoord die Stichting AAP uit nalatenschappen heeft verkregen. De effecten worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

Daarnaast wordt een deel van de continuïteitsreserve, welke in vastrentende waarden wordt aangehouden hieronder verantwoord.

De gerealiseerde en ongerealiseerde koersverschillen worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder het financieel resultaat.

5. Voorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

6. Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Voorzeningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

7. Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

8. Reserves

Het eigen vermogen van Stichting AAP wordt ingedeeld in diverse reserves. Jaarlijks wordt het resultaat door het bestuur bestemd. Eerst wordt de reserve financiering activa ter hoogte van de boekwaarde van de gebouwen voor de doelstelling gevormd. Vervolgens worden de continuïteitsreserve en bestemmingsreserves gevormd.

9. Continuïteitsreserve

Stichting AAP heeft een continuïteitsreserve gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat zij ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. De maximaal toegestane continuïteitsreserve bedraagt 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie, conform definitie VFI.

10. Reserve financiering activa doelstelling

Daarnaast heeft het bestuur van Stichting AAP een reserve financiering activa doelstelling afgezonderd ter grootte van de boekwaarde van de gebouwen voor de doelstelling. Dit deel van het vermogen is niet vrij besteedbaar voor Stichting AAP.

11. Bestemmingsreserve

Het bestuur van Stichting AAP heeft een deel van de reserves afgezonderd voor toekomstige nieuwbouw en renovaties in Almere en Primadomus, voor de verzorging van permanent opgevangen chimpansees voor de komende 10 jaar en voor uitbreidingsactiviteiten in Europa. De bestemmingsreserve wordt gevormd op basis van de in het Lange Termijn Plan opgenomen ambities. Dit Lange Termijn Plan wordt door de Raad van Toezicht goedgekeurd.

12. Schulden op korte termijn

Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen reële waarde en hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Pensioenregeling medewerkers

De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling van Stichting AAP zijn:

- een middelloonregeling waarbij de pensioengrondslag op jaarbasis 12,96 maal het vaste maandsalaris is verminderd met de AOW-franchise;
- de pensioenaanspraken worden niet geïndexeerd;
- de opbouw 1,75% per dienstjaar voor het ouderdomspensioen (middelloon);
- eigen bijdrage voor de werknemer is: 2% van de pensioengrondslag;
- de uitvoeringsovereenkomst eindigt op 31 december 2013.

De pensioenregeling is ondergebracht bij een verzekeraar (ASR). Het betreft een verzekerde regeling waarbij de verzekeraar het risico loopt. Een dekkingsgraad is derhalve niet van toepassing.

ASR is door Standard & Poor beoordeeld met de rating A, die overeenkomt met 'aanvaardbare kwaliteit'.

Voordelen en nadelen van individuele waardeoverdracht naar aanleiding van verschil tussen marktrente en contractuele rente worden verrekend met Stichting AAP. Bij een inkomende individuele waardeoverdracht worden de aanspraken door de oude uitvoerder omgerekend

naar een overdrachtswaarde op basis van de wettelijk rente. Deze overdrachtswaarde wordt in het nieuwe contract aangewend voor de aankoop van nieuwe aanspraken op basis van het contractuele tarief. Indien de wettelijke rente hoger is dan de rente die gehanteerd wordt in het contract, dan zal de nieuwe werkgever het verschil moeten bijleggen. Bij een uitgaande overdracht geldt precies hetzelfde, maar dan omgekeerd.

GRONDSLAGEN BEPALING VAN OVERSCHOTTEN EN TEKORTEN

Algemeen

Het overschot of tekort wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de kosten van fondsenwerving en de uitvoeringskosten van de eigen organisatie en het aandeel in acties derden, subsidies overheden, het saldo van de rentebaten en -lasten en overige baten. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Bij deze toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd.

In de balans wordt rekening gehouden met de, aan een periode toe te rekenen bedragen die in een andere periode zijn of worden ontvangen dan wel betaald. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn; baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten

15. Baten uit eigen fondsenwerving

Onder de baten uit eigen fondsenwerving wordt verstaan ontvangen donatie- en adoptiegelden alsmede opbrengsten uit acties, bijdragen bedrijfssponsoring en sponsorgelden, de opbrengst van collecten, nalatenschappen, legaten, lijfrentes en al het andere dat door vrijgevigheid wordt ontvangen.

Nalatenschappen, legaten en toegezegde schenkingen worden verantwoord in het jaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld, onder aftrek van eventueel verschuldigde schenkings- en successierechten. De ontvangen toezeggingen met een geschatte waarde, worden op 75% (2012) van de schatting gewaardeerd. In 2011 was de waardering eveneens 75%.

De overige posten worden opgenomen op het moment dat er een betrouwbare schatting van de opbrengst kan worden gemaakt.

Vanwege de geringe omvang van de opbrengstwaarde van de verkoop van voorraden, wordt deze in de staat van baten en lasten verantwoord onder de baten uit eigen fondsenwerving.

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van de kostprijs.

16. Baten uit acties door derden

Onder aandeel uit acties van derden worden bijdragen verantwoord die zijn verkregen uit door derden gehouden acties. Dit betreffen uitsluitend acties waarvoor Stichting AAP geen risico draagt.

17. Subsidies van overheden

Onder subsidies overheden worden vergoedingen verantwoord voor in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap afgesloten contracten met betrekking tot de toekomstige opvang, verzorging en herplaatsing van proefdieren. Zie voor verdere informatie toelichting op de balans punt 13. overlopende passiva.

18. Baten uit beleggingen

Baten uit beleggingen bestaan uit dividend, rente en (on)gerealiseerde koersresultaten.

19. Overige baten

Onder overige baten worden onder andere verantwoord baten ontvangen voor de opname en verzorging van inbeslaggenomen dieren, ontvangen huurbedragen van vrijwilligers/stagiaires/medewerkers voor woonruimte en baten voor het verzorgen van opleidingen voor derden.

Verkregen goederen en diensten in natura van materiële omvang worden verantwoord tegen de waarde volgens het economisch verkeer.

20. Lasten

De lasten bestaan uit kosten besteed aan de doelstellingen, kosten besteed aan werving baten en kosten besteed aan beheer en administratie.

De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Bij deze toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd. Directe kosten worden meteen juist toegewezen waar ze betrekking op hebben.

Indirecte kosten worden verdeeld op basis van een kostenverdeelsleutel.

Deze kostenverdeelsleutel is gebaseerd op de verhouding van de bestede uren van de medewerkers van Stichting AAP over de doelstellingen, werving baten en beheer en administratie. Het aan de medewerkers betaalde jaarsalaris is hierbij als wegingsfactor meegenomen en wordt jaarlijks geactualiseerd.

Van de indirecte kosten wordt 81,5% (in 2011: 80,9%) toegewezen aan de doelstelling.

De onderverdeling daarvan is als volgt:

	<i>Toerekeningspercentages</i>	
– Opvang, verzorging en herplaatsing	62,0%	} 81,5%
– Primadomus	2,2%	
– Preventie	14,9%	
– Projecten	2,4%	

Van de indirecte kosten wordt 11,3% (in 2011: 11,3%) toegewezen aan werving baten.

De onderverdeling daarvan is als volgt:

	<i>Toerekeningspercentages</i>	
– kosten eigen fondsenwerving	10,4%	} 11,3%
– kosten acties door derden	0,9%	

De kosten beheer en administratie (in 2011: 7,8%) worden berekend door toerekening van de kosten directie, financiën, technische dienst, automatisering, P&O en facilitaire diensten.

	<i>Toerekeningspercentages</i>	
– beheer en administratie	7,2%	7,2%

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2012

ACTIVA

1. MATERIËLE VASTE ACTIVA

	Gebouwen	Inventaris bedrijfs- middelen	Totaal
	€	€	€
<i>2. Bedrijfsmiddelen</i>			
Aanschafwaarde per 31 december 2011	2.714.229	684.651	3.398.880
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2011	704.138	425.741	1.129.879
Boekwaarde per 1 januari 2012	2.010.091	258.910	2.269.001
Bij: investeringen	0	1.486	1.486
	2.010.091	260.396	2.270.487
Af: desinvestering	0	132.763	132.763
Correctie cumulatieve afschrijving van desinvestering	0	-132.763	-132.763
Afschrijvingen	109.618	68.716	178.334
Boekwaarde per 31 december 2012	1.900.473	191.680	2.092.153
Aanschafwaarde per 31 december 2012	2.714.229	553.374	3.267.603
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2012	813.756	361.694	1.175.450
Boekwaarde per 31 december 2012	1.900.473	191.680	2.092.153

In deze post is per ultimo 2012 een bedrag inbegrepen met een boekwaarde ad € 765.970 (in 2011 € 784.900) met betrekking tot Primadomus.

Onder bedrijfsmiddelen gebouwen wordt ook verantwoord het Blauwe kantoor in Almere. Dit is een 'activa niet dienstbaar aan bedrijfsuitoefening', omdat het op dit moment niet wordt ingezet ten behoeve van de primaire activiteiten van AAP.

	Gebouwen en terreinen	Inventaris doelstelling	Totaal
	€	€	€
3. Direct in gebruik voor de doelstelling			
Aanschafwaarde per 31 december 2011	13.518.118	436.900	13.955.018
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2011	5.872.613	412.293	6.284.906
Boekwaarde per 1 januari 2012	7.645.505	24.607	7.670.112
Bij: investeringen	2.087.808	19.992	2.107.800
	9.733.313	44.599	9.777.912
Af: desinvestering	0	0	0
Afschrijvingen	1.158.100	20.392	1.178.492
Boekwaarde per 31 december 2012	8.575.213	24.207	8.599.420
Aanschafwaarde per 31 december 2012	15.605.926	456.892	16.062.818
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2012	7.030.713	432.685	7.463.398
Boekwaarde per 31 december 2012	8.575.213	24.207	8.599.420

In deze post is per ultimo 2012 een bedrag inbegrepen met een boekwaarde ad € 3.168.934 (in 2011 € 2.780.276) met betrekking tot activa direct in gebruik voor de doelstelling Primadomus.

4. FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	<u>2012</u>	<u>2011</u>
	€	€
Effecten		
Boekwaarde per 1 januari	711.360	740.320
Aankopen	0	0
Verkopen	103.267	19.513
Gerealiseerde resultaat	2.131	20
Ongerealiseerde resultaat	15.295	-9.467
Boekwaarde per 31 december	<u>625.519</u>	<u>711.360</u>

De effecten worden aangehouden ter belegging, conform het beleggingsbeleid van Stichting AAP (zie pagina 42 jaarverslag).

5. VOORRADEN

De voorraden bestaan uit AAP gerelateerde artikelen als: kalenders, pluche apen, ansichtkaarten, boeken en T-shirts. Deze artikelen worden hoofdzakelijk verkocht tijdens de jaarlijkse Donateur Dagen of gebruikt als relatiegeschenk.

6. VORDERINGEN

	<u>31 dec. 2012</u>	<u>31 dec. 2011</u>
	€	€
Te ontvangen baten uit fondsenwerving	1.004.286	1.352.220
Egalisatiereserve OCW	188.781	0
Rente	137.015	92.877
Overlopende activa	72.424	101.929
Pensioenpremie	7.403	1.600
Overige vorderingen	5.764	4.739
	<u>1.415.673</u>	<u>1.553.365</u>

De post te ontvangen baten uit fondsenwerving bestaat uit te ontvangen legaten en nalatenschappen voor een bedrag van € 1.004.286.

De egalisatiereserve OCW (2012) bestaat uit een te vorderen bedragen met betrekking tot een afgesloten contract over de toekomstige opvang, verzorging en herplaatsing van proefdieren.

In 2011 stond de egalisatiereserve OCW verantwoord onder overlopende passiva.

Op basis van een convenant, d.d. 3 juni 2003, afgesloten met het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen namens de Staat der Nederlanden, wordt gedurende 30 jaar een vast jaarlijks bedrag aan subsidie ontvangen voor de opvang van chimpansees welke proefdier zijn geweest.

De ontvangen subsidie minus de bestedingen ten behoeve van de opvang van de chimpansees wordt in de egalisereserve OCW verantwoord uit hoofde van vorderingen in verband met de verzorging van deze dieren in toekomstige jaren. Jaarlijks worden de werkelijke uitgaven getoetst aan de toegezegde subsidie, gerealiseerde voordelen of nadelen worden verantwoord via de egalisereserve OCW.

Onder de post overlopende activa zijn de volgende posten opgenomen:

- vooruitbetaalde kosten € 26.265
- debiteuren € 24.163
- te ontvangen bedragen € 13.081
- depot NL post € 8.915

7. LIQUIDE MIDDELEN

De liquide middelen zijn weggezet op direct opvraagbare spaarrekeningen bij diverse bankinstellingen. Onder de liquide middelen is eveneens een rentecertificaat begrepen ter waarde van € 10.000 met een looptijd van 10 jaar en een rentepercentage van 3,3%. Dit rentecertificaat vervalt in 2013.

PASSIVA

8. RESERVES

9. Continuïteitsreserve

Saldo per 1 januari

Mutatie boekjaar

Boekwaarde per 31 december

2012	2011
€	€
4.368.052	2.822.696
864.752	1.545.356
<u>5.232.804</u>	<u>4.368.052</u>

Stichting AAP heeft zich ten doel gesteld, conform de VFI-richtlijn, een continuïteitsreserve aan te houden van maximaal anderhalf maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie.

De continuïteitsreserve mag derhalve maximaal € 8.076.328 bedragen. Het streven is deze eerst aan te vullen tot één maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie (€ 5.384.219).

	<u>2012</u>	<u>2011</u>
	€	€
10. Reserve financiering activa doelstelling		
Saldo per 1 januari	7.645.505	8.575.050
Mutatie boekjaar	929.708	-929.545
Saldo per 31 december	<u>8.575.213</u>	<u>7.645.505</u>

De reserve financiering activa doelstelling is een reserve ter grootte van de boekwaarde van de gebouwen voor de doelstelling per ultimo 2012 en is voor het eerst gevormd in 2009. Deze reserve is niet vrij besteedbaar voor Stichting AAP, omdat dit vermogen is vastgelegd in gebouwen voor de doelstelling.

	<u>Uitbreiding Europa</u>	<u>Renovatie/ Nieuwbouw Gebouwen</u>	<u>Life Time Care- reserve AAP Primadomus</u>	<u>Gebouwen Primadomus</u>	<u>Totaal</u>
	€	€	€	€	€
11. Bestemmingsreserves					
Stand 31 december 2011	2.000.000	4.686.100	923.833	1.139.000	8.748.933
Mutatie boekjaar	-1.950.000	-491.368	-24.261	2.210.046	-255.583
Saldo per 31 december 2012	<u>50.000</u>	<u>4.194.732</u>	<u>899.572</u>	<u>3.349.046</u>	<u>8.493.350</u>

Uitbreiding Europa

Het bestuur heeft een bestemmingsreserve gevormd voor een vooronderzoek ten behoeve van het realiseren van faciliteiten voor het verbreden van onze activiteiten in Europa. AAP ambieert een tweede satelliet te openen met een verwachte initiële investering van € 2.000.000. Het bestuur heeft besloten eerst de continuïteitsreserve aan te vullen, alvorens middelen te bestemmen voor deze ambitie.

Renovatie/Nieuwbouw Gebouwen

Het bestuur heeft een bestemmingsreserve gevormd ten behoeve van toekomstige nieuwbouw en renovaties aan de gebouwen in Almere.

Life Time Care-reserve AAP Primadomus

Ten behoeve van de chimpansees welke permanent worden opgevangen op onze locatie in Spanje heeft het bestuur een reserve gevormd voor de verzorging van deze dieren voor de komende 10 jaar. Ultimo 2012 betreft dit 8 chimpansees. Voorheen heette dit 'Pensioenreserve AAP Primadomus'.

Gebouwen Primadomus

Ten behoeve van de verdere ontwikkeling van de opvang, verzorging en herplaatsing van groepen dieren in de vestiging Primadomus heeft het bestuur een reserve gevormd ter grootte van de nog te realiseren investering.

12. SCHULDEN OP KORTE TERMIJN

De kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

13. OVERLOPENDE PASSIVA

	<u>31 dec. 2012</u>	<u>31 dec. 2011</u>
	€	€
Vooruit ontvangen bedragen	911.868	1.074.350
Egalisatiereserve OCW	0	133.025
Borg huizen	7.550	800
	<u>919.418</u>	<u>1.208.175</u>

De vooruit ontvangen bedragen hebben voornamelijk betrekking op afgesloten contracten met betrekking tot de toekomstige opvang, verzorging en herplaatsing van proefdieren.

14. OVERIGE KORTLOPENDE SCHULDEN

	<u>31 dec. 2012</u>	<u>31 dec. 2011</u>
	€	€
Nog te betalen kosten	305.489	279.427
Vakantiegeld en vakantiedagen	168.360	138.542
Overige	19.872	16.089
	<u>493.721</u>	<u>434.058</u>

Onder de nog te betalen kosten is opgenomen de schuld aangaande het nog af te sluiten erfpachtcontract met Staatsbosbeheer voor het in gebruik genomen terrein.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Rechten

Nationale Postcode Loterij

De Nationale Postcode Loterij heeft in 2010 Stichting AAP te kennen gegeven de organisatie te steunen met een bedrag van € 500.000 per jaar tot en met 2015.

Nalatenschappen

Stichting AAP is één van de vijf erfgenamen van een nalatenschap welke bestaat uit effecten. Hierop rust een verplichting jegens een begunstigde van jaarlijks € 40.000 geïndexeerd tot aan overlijden begunstigde. De contante waarde van de verplichting wordt vooralsnog even hoog ingeschat als de waarde van de beleggingsportefeuille. De waarde van betreffende portefeuille bedroeg ultimo 2012 circa € 826.000.

Energiesubsidies

Stichting AAP heeft toezeggingen voor 4 energiesubsidies met betrekking tot Primadomus. De toezeggingen zijn middels schriftelijke documenten vastgelegd voor een totaalbedrag van € 56.888.

Meerjarige financiële verplichtingen

Pacht

In 2012 is met Staatsbosbeheer een pachtovereenkomst gesloten voor € 19.800 per jaar voor een periode van 30 jaar. Na een periode van 10 jaar kan de canon worden aangepast.

Opvang proefdieren

Stichting AAP heeft in opdracht van de Staat der Nederlanden de huisvesting en verzorging op zich genomen van 28 chimpansees welke proefdier zijn geweest in het Biomedical Primate Research Centre te Rijswijk. Het aantal te verzorgen dieren per ultimo 2012 is 26.

In het Convenant zijn de overdracht, huisvesting, verzorging en behandeling van de chimpansees van het BPRC vastgelegd. Het Convenant is op 3 juni 2003 namens de Staat der Nederlanden ondertekend door de Minister van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen (OCW) mede namens de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

De verwachting is dat de verzorging van deze chimpansees tot circa 2036 duurt.

Stichting AAP verkrijgt van het ministerie van OCW hiervoor gedurende 30 jaar een vergoeding. Het complex is in 2006 in gebruik genomen.

Contractuele verplichtingen

De waarde van de contractuele verplichtingen voor 2013 bedraagt € 418.000. De waarde van de contractuele verplichtingen voor de periode 2014-2017 bedraagt € 305.000.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN

	Realisatie 2012	Begroot 2012	Realisatie 2011
	€	€	€
15. Baten uit eigen fondsenwerving			
Donaties	2.216.668	2.213.000	2.487.453
Legaten / nalatenschappen	1.809.826	1.450.000	1.737.024
Adopties particulier	519.395	510.000	517.041
Geormerkte donaties	496.225	125.000	380.696
Opbrengst Air Miles	389.102	420.000	428.801
Lijfrentescheking	128.486	110.000	97.946
Mailingen / acties	90.841	200.000	95.267
Opbrengst cartridges	69.390	62.000	82.955
Opbrengst mobieltjes	55.250	38.000	39.815
Sponsoring in natura	25.000	25.000	25.007
Bedrijfsadopties	15.315	14.000	12.886
Primadomus	12.449	14.000	16.085
Incidentele sponsoring	1.299	1.000	600
Bedrijfssponsoring alg. / project	0	18.900	1.750
	5.829.246	5.200.900	5.923.327
16. Baten uit acties door derden			
Nationale Postcode Loterij	500.000	500.000	500.000
Aandeel acties derden	18.056	45.000	69.863
Overige fondsen	5.531	20.000	25.232
	523.587	565.000	595.095
17. Subsidies van overheden			
Ministerie van OCW, dekking exploitatiekosten	1.336.806	1.075.000	1.273.586
18. Baten uit beleggingen			
Rentebaten	154.918	93.113	173.736
Gerealiseerde winst	2.131	0	20
Gerealiseerd verlies	0	0	0
Ongerealiseerde winst	15.295	0	0
Ongerealiseerd verlies	0	0	-9.467
Ontvangen dividend/rente obligaties	29.963	22.000	32.155
Kosten effecten	0	0	0
Netto beleggingsresultaat	202.307	115.113	196.443

	Realisatie 2012	Begroot 2012	Realisatie 2011
	€	€	€
19. Overige baten			
Declaraties verzorgingskosten	727.441	59.343	42.576
Bijzondere baten	54.935	0	0
Educatie / lidmaatschappen	6.440	8.100	8.114
Verhuur Blauwe Kantoor	6.250	22.800	0
Verhuur Viscontistraat / beheerderswoning	6.050	7.200	8.500
Resultaat verkoop inventaris	4.600	0	0
Overige baten	121.722	12.000	72.205
	927.438	109.443	131.395

De bijzondere baten hebben betrekking op de vrijval van een deel van de reservering die gevormd is in de jaren 2006-2012 met betrekking tot de verschuldigde erfpacht aan Staatsbosbeheer.

20. LASTEN

	Realisatie 2012	Begroot 2012	Realisatie 2011
	€	€	€
21. Personeelskosten			
Salarissen	2.215.858	2.144.427	1.899.612
Sociale lasten	437.203	397.611	358.403
Pensioenlasten	156.469	130.914	126.322
Overige personeelskosten	549.442	569.046	378.682
	3.358.972	3.241.998	2.763.018
Loonkostensubsidies	-22.240	-20.154	-37.802
	3.336.732	3.221.844	2.725.217
Personeelsleden in aantallen			
Regulier betaalde medewerkers	91	87	80
I/d-regeling	2	2	2
	93	89	82
Personeelsleden in fulltime equivalenten			
Regulier betaalde medewerkers	71	68	62
I/d-regeling	2	2	2
	73	70	64

Daarnaast functioneerden in 2012 totaal 139 vrijwilligers (2011:100). Dat is ongeveer 35 fulltime-equivalenten. Het grote verschil ten opzichte van 2011 is ontstaan door een verbeterde registratie.

BEZOLDIGING BESTUUR

Naam	David van Gennepe	
Functie	Directeur-bestuurder	
Dienstverband		
Aard (looptijd)	Onbepaald	
Uren	38	
Parttime percentage	95	
Periode	1 januari - 31 december	
Bezoldiging (€)		
Jaarinkomen		
Brutoloon / salaris	52.137	
Vakantiegeld	4.171	
Eindejaarsuitkering	86	
Jubileumuitkering	4.267	
Variabel jaarinkomen	0	
		60.661
SV lasten (wg deel)		10.095
Belastbare vergoedingen / bijtellingen		0
Pensioenlasten (wg deel)		4.563
Overige beloningen op termijn		0
Uitkeringen beëindiging dienstverband		0
Totaal 2012		75.319
Totaal 2011		66.537

SPECIFICATIE EN VERDELING KOSTEN NAAR BESTEMMING 2012

BESTEMMING	DOELSTELLING			
	Opvang, verzorging en herplaatsing	Primadomus	Preventie	Projecten
LASTEN	€	€	€	€
Publiciteit en communicatie	17.462	5.783	516.216	
Personeelskosten	1.935.357	286.018	463.063	75.600
Opvang en herplaatsing	457.887	47.354		
Huisvestingskosten	354.159	69.839	84.738	13.834
Kantoor- en algemene kosten	291.243	78.536	69.684	11.377
Kosten Raad van Toezicht				
Afschrijving en rente	1.062.629	237.200	23.664	3.863
Totaal	4.118.737	724.730	1.157.365	104.674

Toelichting op kostenverdeling

De uitvoeringskosten van de eigen organisatie worden toegerekend op basis van een verdeelsleutel die is gebaseerd op de tijdsbesteding van contractueel gebonden medewerkers.

AAP kiest er voor deze verdeelsleutel, daar waar kosten niet direct kunnen worden toegewezen, consistent toe te passen op de toerekening van alle kosten.

WERVING BATEN

Eigen fondsen- werving	Acties derden	Beheer en administratie	Realisatie 2012	Begroot 2012	Realisatie 2011
€	€	€	€	€	€
376.520			915.980	1.447.900	1.175.952
324.798	28.784	223.113	3.336.732	3.221.844	2.725.217
			505.241	378.138	292.174
59.436	5.267	40.828	628.102	405.552	494.482
48.877	4.332	22.581	526.630	575.407	503.483
		10.994	10.994	1.200	21.918
16.598	1.471	11.402	1.356.828	1.328.000	1.400.250
<u>826.229</u>	<u>39.853</u>	<u>308.919</u>	<u>7.280.507</u>	<u>7.358.041</u>	<u>6.613.477</u>

KENGETALLEN

	<u>Realisatie 2012</u>	<u>Begroot 2012</u>	<u>Realisatie 2011</u>
A. Besteed aan doelstelling in procenten van de baten	69,2%	86,9%	67,3%
B. Kosten eigen fondsenwerving in procenten van de baten uit eigen fondsenwerving	14,2%	17,3%	13,9%
C. Kosten beheer en administratie in procenten van de som der lasten	4,2%	3,7%	4,3%
D. Besteed aan doelstelling in procenten van de som der lasten	83,9%	83,4%	82,6%

A. Het kengetal besteed aan de doelstelling in procenten van de baten is lager dan begroot omdat de gerealiseerde totale som van de baten hoger is dan begroot. De hogere baten bestaan voornamelijk uit nalatenschappen, geormerkte donaties en vrijkomende gelden voor de verzorging van proefdieren. De gelden die besteed zijn aan de doelstelling zijn vrijwel gelijk aan de begrote gelden. Alleen door hogere baten blijft dit kengetal achter bij de begroting, maar is wel hoger dan in 2011.

B. Ook het kengetal kosten eigen fondsenwerving in procenten van de baten uit fondsenwerving is lager dan begroot omdat de kosten iets lager zijn dan begroot terwijl de gerealiseerde baten uit eigen fondsenwerving hoger zijn dan begroot door € 0,6 miljoen donaties, legaten en nalatenschappen.

C. De beheer- en administratiekosten worden uitgedrukt als percentage van de totale kosten. AAP hanteert 5% als norm. Het begrote percentage voor 2012 bedroeg 3,7% ten opzichte van 4,2% gerealiseerd. Dit kengetal is in 2012 hoger dan begroot doordat de totale begrote kosten hoger waren dan de gerealiseerde kosten, terwijl de gerealiseerde beheer-en administratiekosten hoger zijn dan de begrote beheer-en administratiekosten.

D. Het totaal van de bestedingen aan de doelstelling wordt uitgedrukt als percentage van de som der lasten. Totaal besteed aan de doelstelling is 33k lager dan begroot, terwijl de totale som der lasten 77k lager is dan begroot. Daardoor wordt verhoudingsgewijs meer besteed aan de doelstelling.

RESULTAAT SPAAR- EN BELEGGINGSVORMEN

	<u>2012</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>
	€	€	€	€	€
Beleggingen					
Dividend	29.963	32.155	29.890	30.896	31.241
Gerealiseerd koersresultaat	2.131	20		-30	4.533
Ongerealiseerd koersresultaat	15.295	-9.467	12.888	43.687	-42.306
Bruto beleggingsresultaat	<u>47.389</u>	<u>22.708</u>	<u>42.778</u>	<u>74.553</u>	<u>-6.532</u>
Kosten beleggingen	1.481	1.239	1.272	992	5.412
Netto beleggingsresultaat	<u>45.908</u>	<u>21.469</u>	<u>41.505</u>	<u>73.561</u>	<u>-11.944</u>
Rendement beleggingen					
Gemiddeld rendement per jaar	6,87%	2,96%	5,66%	10,57%	-1,73%
Netto resultaat liquide middelen					
Spaarrekeningen en deposito's	154.918	173.736	165.231	241.823	220.149
Gemiddelde rendement beleggingen 2008-2012 in %			4,87%		
Gemiddelde rendement beleggingen 2008-2012 in €			€ 34.100		
Gemiddelde netto resultaat liquide middelen 2008-2012 in €			€ 191.171		

VERSCHILLENANALYSE

Toelichting op de balanspositie 2012 versus 2011

Aan de activazijde zien we een stijging van de materiële vaste activa doordat er in 2012 meer geïnvesteerd is dan in 2011 en de afschrijvingen iets lager zijn dan in 2011.

De financiële vaste activa zijn voornamelijk gedaald door aflossing van staatsobligaties.

De liquide middelen zijn toegenomen doordat de kasstroom uit operationele activiteiten hoger is dan de investeringen in 2012.

De vorderingen zijn afgenomen ten opzichte van 2011 doordat de post nog te ontvangen legaten lager is dan in 2011.

Aan de passivazijde zien we de reserves en fondsen stijgen door het positieve resultaat in 2012.

Toelichting op realisatie 2012 ten opzichte van de begroting 2012

In 2012 zijn de totale baten hoger dan begroot. De baten uit eigen fondsenwerving zijn met name hoger door de opbrengsten uit legaten en nalatenschappen (€ 359.000) en de geoordeelde donaties (€ 371.000).

De baten van de subsidies van overheden zijn € 262.000 hoger dan begroot, doordat de daadwerkelijke kosten voor geïnfecteerde chimpansees hoger zijn dan begroot. Zoals vastgelegd in het convenant van 3 juni 2003 wordt het verschil tussen de baten van de subsidie en de werkelijk ontvangen subsidie opgenomen in een egalisatiereserve OCW.

Verder zijn de overige baten hoger dan begroot door de vrijval van gelden die vooruitontvangen zijn in verband met de verzorging van proefdieren.

De totale lasten zijn lager dan de begroting (zie specificatie hieronder).

Doordat de baten hoger zijn dan begroot en de lasten lager, is het resultaat hoger dan begroot.

Toelichting op het kasstroomoverzicht 2012

De kasstroom uit operationele activiteiten is hoger dan begroot enerzijds door de vooruit ontvangen bedragen (€ 0,5 miljoen), anderzijds door de hogere ontvangsten uit eigen fondsenwerving alsmede lagere betaling aan leveranciers en werknemers.

De kasstroom uit investeringsactiviteiten is lager dan begroot, doordat geplande investeringen in 2012 wel gestart zijn maar pas in 2013 afgerond zullen worden.

De netto kasstroom is positief met name door de hogere kasstroom uit operationele activiteiten.

Het saldo van de liquide middelen neemt derhalve ook toe.

Overschot

Het overschot 2012 ad € 1.538.877 is € 1.831.462 hoger dan begroot.

De afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn:

	€
Baten uit eigen fondsenwerving	628.346
Subsidies van overheden	261.806
Doelstelling Preventie	523.255
Doelstelling Primadomus	-28.576
Doelstelling opvang, verzorging en herplaatsing	-418.772
Overige baten	817.995
Baten uit acties door derden	-41.413
Baten uit beleggingen	87.194
Besteed aan werving baten	78.925
Doelstelling Projecten	-42.886
Kosten beheer en administratie	-34.412
Per saldo hoger overschot dan begroot	<u><u>1.831.462</u></u>

De baten uit fondsenwerving zijn € 0,6 miljoen hoger dan begroot door € 0,4 miljoen hogere legaten en nalatenschappen alsmede € 0,3 miljoen incidentele donaties.

Verder zijn de overige baten hoger dan begroot door de vrijval van gelden die vooruitontvangen zijn in verband met de verzorging van proefdieren.

Kosten

De belangrijkste afwijkingen van de kosten ten opzichte van begroot zijn:

	€
Personeelskosten hoger dan begroot	114.889
Kantoor- en algemene kosten lager dan begroot	-48.777
Huisvestingskosten hoger dan begroot	222.550
Opvang en herplaatsing hoger dan begroot	127.103
Afschrijving en rente hoger dan begroot	28.827
Kosten Raad van Toezicht hoger dan begroot	9.794
Publiciteit en communicatie lager dan begroot	-531.920
Per saldo lager	<u><u>-77.535</u></u>

De kosten zijn per saldo lager dan begroot.

De huisvestingskosten zijn hoger dan begroot door onvoorziene kosten in verband met dakreparaties van het Chimpanseecomplex.

De kosten van publiciteit en communicatie zijn lager dan begroot doordat een aantal budgetten niet of slechts beperkt zijn aangewend, zoals budget voor tv-spotjes, publiciteit rondom de Positieflijst, kennisseminar, 40 jaar AAP-budget.

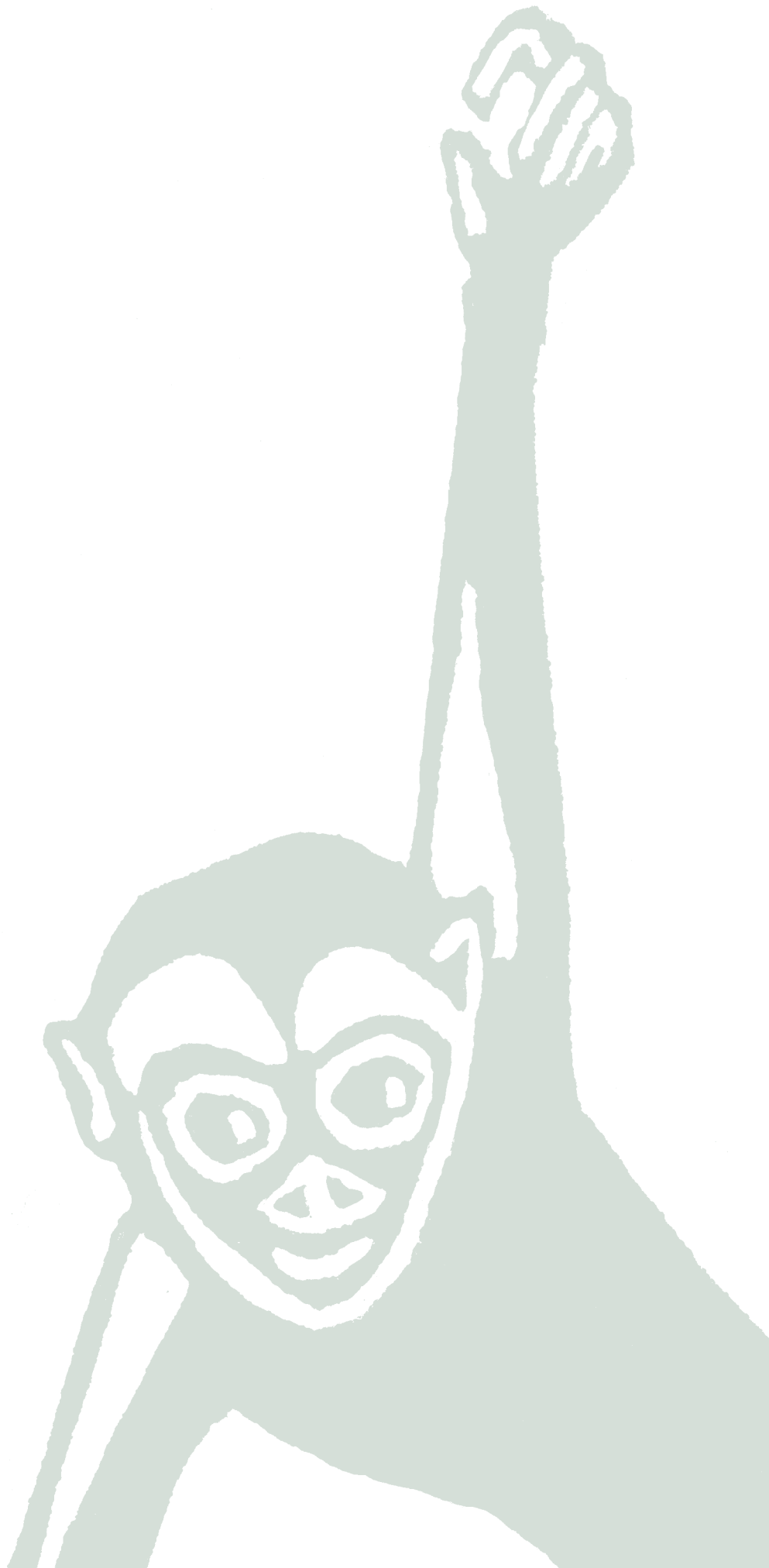
Almere, 28 maart 2013

*Directeur-bestuurder
D.R.O. van Gennep*

Stichting AAP
Kemphaanpad 1
1358 AC Almere

OVERIGE GEGEVENS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2012 van Stichting AAP te Almere gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de staat van baten en lasten over 2012 en de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET BESTUUR

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met Richtlijn 650 voor fondsenwervende instellingen van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de

accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

ORDEEL

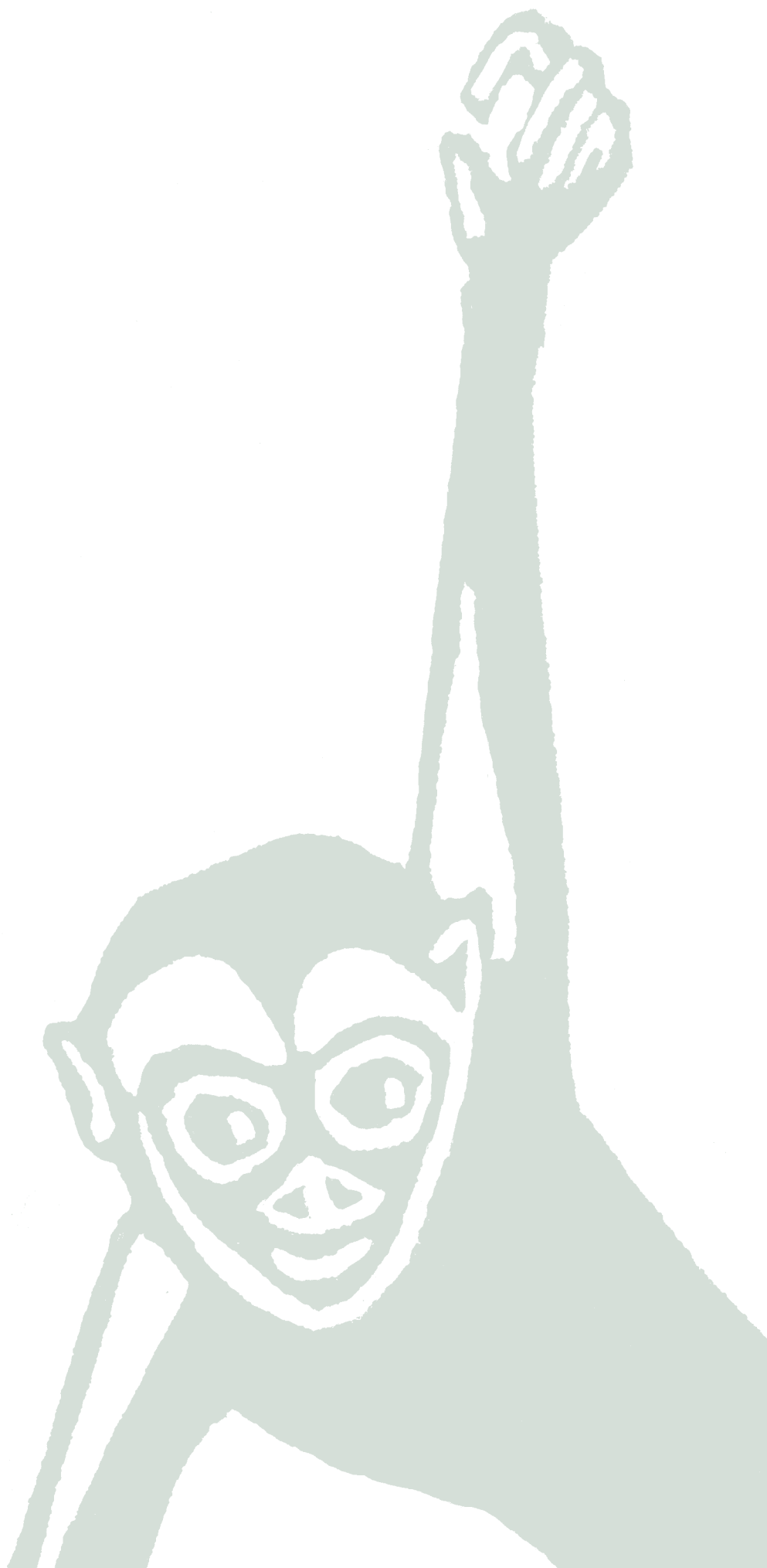
Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting AAP per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met Richtlijn 650 voor fondsenwervende instellingen van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving.

Utrecht, 28 maart 2013

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door M.H.A. Bauman RA

EXPLOITATIEBEGROTING 2013

EXPLOITATIEBEGROTING 2013

	Begroting 2013	Realisatie 2012
	€	€
BATEN		
Baten uit eigen fondsenwerving	5.447.000	5.829.246
Baten uit acties door derden	600.000	523.587
Subsidies van overheden	1.073.308	1.336.806
Baten uit beleggingen	139.172	202.307
Overige baten	495.712	927.438
Som van de baten	7.755.192	8.819.384
LASTEN		
Besteed aan doelstellingen		
Doelstelling opvang, verzorging en herplaatsing	5.034.598	4.118.737
Primadomus	830.029	724.730
Preventie	1.748.569	1.157.365
Projecten	115.906	104.674
	7.729.102	6.105.506
Besteed aan werving baten		
Kosten eigen fondsenwerving	1.124.478	826.229
Kosten acties derden	50.898	39.853
	1.175.376	866.082
Beheer en administratie		
Kosten beheer en administratie	394.081	308.919
Som der lasten	9.298.559	7.280.507
Resultaat	1.543.367-	1.538.877

De begroting 2013 is opgesteld met een resultaat van € 200.000 buiten de kaders van het vastgestelde financiële Lange Termijn Plan 2013-2017 (LTP). De Raad van Toezicht heeft deze overschrijding goedgekeurd.

In 2013 is voor een bedrag van € 60.000 aan investeringen aan bedrijfsmiddelen (zowel gebouwen als inventaris) voorzien. Daarnaast is er voor een bedrag van € 3,1 miljoen aan investeringen voorzien voor de doelstelling. De grootste investering betreft de nieuwbouw van een Primatenhal inclusief Quarantaine (in 2013 nog voorzien € 2,7 miljoen) en de start van de bouw van een facility centre (in 2013 € 0,4 miljoen voorzien). Daarnaast wordt in Primadomus een investering van € 0,5 miljoen gedaan voor de nieuwbouw van dierverblijven.

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEBEGROTING 2013

	Begroting 2013	Realisatie 2012
	€	€
BATEN		
<i>Baten uit eigen fondsenwerving</i>		
Donaties	2.357.000	2.216.668
Legaten / nalatenschappen	1.600.000	1.809.826
Adopties particulier	520.000	519.395
Geormerkte donaties	50.000	496.225
Opbrengst Air Miles	425.000	389.102
Lijfrentescheking	125.000	128.486
Mailingen / acties	200.000	90.841
Opbrengst cartridges	60.000	69.390
Opbrengst mobieltjes	50.000	55.250
Sponsoring in natura	25.000	25.000
Bedrijfsadopties	15.000	15.315
Primadomus	5.000	12.449
Incidentele sponsoring	5.000	1.299
Bedrijfssponsoring / bedrijfskortingen	10.000	0
	<u>5.447.000</u>	<u>5.829.246</u>
<i>Baten uit acties door derden</i>		
Nationale Postcode Loterij	500.000	500.000
Aandeel acties derden	45.000	18.056
Overige fondsen	55.000	5.531
	<u>600.000</u>	<u>523.587</u>
<i>Subsidies van overheden</i>		
Ministerie van OCW, dekking exploitatiekosten	<u>1.073.308</u>	<u>1.336.806</u>
<i>Baten uit beleggingen</i>		
Rentebaten	105.045	154.918
Resultaat beleggingen	34.127	47.389
	<u>139.172</u>	<u>202.307</u>
<i>Overige baten</i>		
Declaraties verzorgingskosten	374.112	727.441
Bijzondere baten	0	54.935
Educatie / lidmaatschappen	7.200	6.440
Verhuur Blauwe Kantoor	25.000	6.250
Verhuur Viscontistraat / beheerderswoning	10.000	6.050
Resultaat verkoop artikelen	12.000	4.600
Overige baten	67.400	121.722
	<u>495.712</u>	<u>927.438</u>

SPECIFICATIE EN VERDELING KOSTEN NAAR BESTEMMING BEGROTING 2013

LASTEN	DOELSTELLING			
	Opvang, verzorging en herplaatsing €	Primadomus €	Preventie €	Projecten €
Publiciteit en communicatie	50.725	13.840	1.031.464	
Personeelskosten	2.390.778	309.386	547.927	88.562
Opvang en rehabilitatie	655.043	44.200		
Huisvestingskosten	302.273	75.310	69.276	11.197
Kantoor- en algemene kosten	341.936	60.416	78.366	12.666
Kosten Raad van Toezicht				
Afschrijving en rente	1.293.843	326.877	21.536	3.481
Totaal	5.034.598	830.029	1.748.569	115.906

Toelichting op kostenverdeling

De uitvoeringskosten van de eigen organisatie worden toegerekend op basis van een verdeelsleutel die is gebaseerd op de tijdsbesteding van contractueel gebonden medewerkers.

AAP kiest er voor deze verdeelsleutel, daar waar kosten niet direct kunnen worden toegewezen, consistent toe te passen op de toerekening van alle kosten.

WERVING BATEN

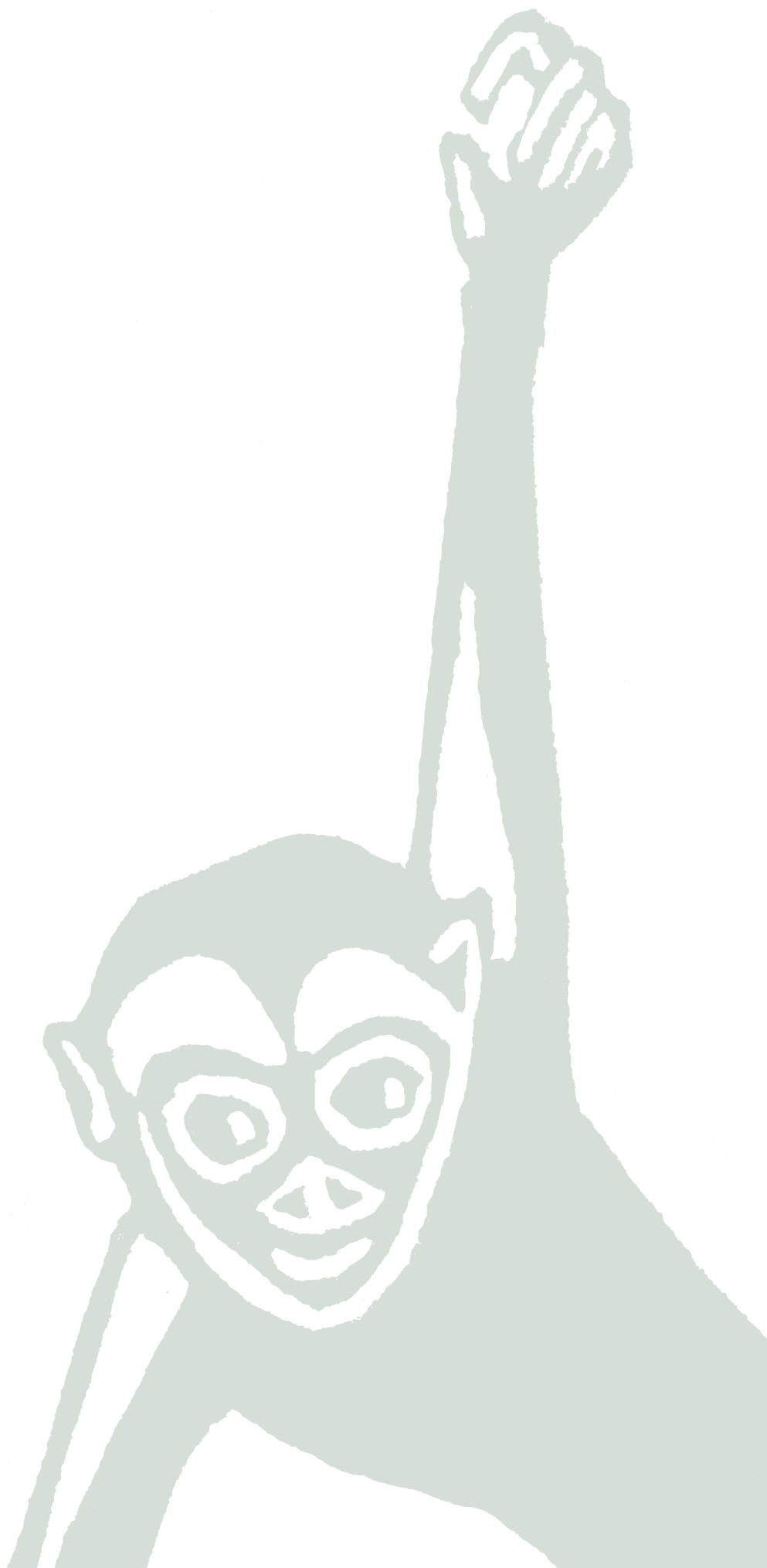
Eigen fondsen- werving	Acties derden	Beheer en administratie	Begroot 2013	Realisatie 2012
€	€	€	€	€
602.900			1.698.929	915.980
398.528	38.890	301.110	4.075.181	3.336.732
			699.243	505.241
50.387	4.917	38.070	551.430	628.102
56.999	5.562	26.066	582.011	526.630
		17.000	17.000	10.994
15.664	1.529	11.835	1.674.765	1.356.828
<u>1.124.478</u>	<u>50.898</u>	<u>394.081</u>	<u>9.298.559</u>	<u>7.280.507</u>

MEERJAREN OVERZICHT

BALANS (x € 1.000)	Begroting 31-12-2017	Begroting 31-12-2016	Begroting 31-12-2015	Begroting 31-12-2014	Begroting 31-12-2013
Vaste activa	10.292	10.421	11.615	13.440	13.902
Vlottende activa	4.580	5.292	5.699	5.437	6.466
Totaal activa	14.872	15.713	17.314	18.877	20.368
Continuïteitsreserve	4.309	3.681	3.495	3.116	2.794
Bestemmingsreserve	732	2.780	3.426	3.701	5.205
Reserve financiering activa doelst.	8.620	8.037	9.179	10.826	11.135
Overige reserves	0	0	0	0	0
Totaal vermogen	13.661	14.498	16.100	17.643	19.134
Schulden lange termijn	0	0	0	0	0
Schulden korte termijn	1.211	1.215	1.214	1.234	1.234
Totaal passiva	14.872	15.713	17.314	18.877	20.368
STAAT VAN BATEN EN LASTEN (x € 1.000)	Begroting 2017	Begroting 2016	Begroting 2015	Begroting 2014	Begroting 2013
Baten					
Baten uit eigen fondsenwerving	7.066	6.535	6.158	5.761	5.487
Baten uit acties door derden	60	60	565	560	565
Subsidies van overheden	1.127	1.127	1.105	1.096	1.085
Baten uit beleggingen	100	109	103	124	145
Overige baten	70	70	70	70	70
	8.423	7.901	8.001	7.611	7.352
Lasten					
Besteed aan doelstellingen	7.810	8.015	8.105	7.684	7.323
Besteed aan werving baten	1.135	1.179	1.133	1.111	1.054
Kosten beheer en administratie	315	309	306	307	310
	9.260	9.503	9.544	9.102	8.687
Resultaat	-837	-1.602	-1.543	-1.491	-1.335
Besteed aan doelstelling als % van de baten	92,7%	101,4%	101,3%	101,0%	99,6%
Kosten eigen fondsenwerving als % van de baten eigen fondsenwerving	15,4%	17,3%	17,7%	18,5%	18,4%
Kosten beheer en administratie als % van de som der kosten	3,4%	3,3%	3,2%	3,4%	3,6%
Besteed aan doelstelling als % totale kosten	84,3%	84,3%	84,9%	84,4%	84,3%

BALANS (x € 1.000)	Actueel 31-12-2012	Actueel 31-12-2011	Actueel 31-12-2010	Actueel 31-12-2009	Actueel 31-12-2008
Vaste activa	11.317	10.650	11.442	11.996	11.534
Vlottende activa	12.828	11.897	8.821	7.553	7.623
Totaal activa	24.145	22.547	20.263	19.549	19.157
Continuïteitsreserve	5.233	4.368	2.823	2.262	8.114
Bestemmingsreserve	8.493	8.749	7.858	6.540	3.990
Reserve financiering activa doelst.	8.575	7.645	8.575	9.043	0
Overige reserves	0	0	0	0	4.577
Totaal vermogen	22.301	20.762	19.256	17.845	16.681
Schulden lange termijn	0	0	0	104	390
Schulden korte termijn	1.844	1.785	1.007	1.600	2.086
Totaal passiva	24.145	22.547	20.263	19.549	19.157
STAAT VAN BATEN EN LASTEN (x € 1.000)	Actueel 2012	Actueel 2011	Actueel 2010	Actueel 2009	Actueel 2008
Baten					
Baten uit eigen fondsenwerving	5.829	5.923	5.465	5.380	4.095
Baten uit acties door derden	524	595	534	566	560
Subsidies van overheden	1.337	1.274	1.197	1.142	1.125
Baten uit beleggingen	202	196	208	315	214
Overige baten	927	131	146	104	92
	8.819	8.120	7.550	7.507	6.086
Lasten					
Besteed aan doelstellingen	6.106	5.466	5.186	5.345	4.526
Besteed aan werving baten	866	861	710	769	661
Kosten beheer en administratie	309	287	243	229	222
	7.281	6.613	6.139	6.343	5.409
Resultaat	1.539	1.506	1.411	1.164	677
Besteed aan doelstelling als % van de baten	69,2%	67,3%	68,7%	71,2%	74,4%
Kosten eigen fondsenwerving als % van de baten eigen fondsenwerving	14,2%	13,9%	13,2%	13,4%	15,2%
Kosten beheer en administratie als % van de som der kosten	4,2%	4,3%	4,0%	3,6%	4,1%
Besteed aan doelstelling als % van totale kosten	83,9%	82,6%	84,5%	84,3%	83,7%

KASSTROOMOVERZICHT (x € 1.000)	Begroting 2017	Begroting 2016	Begroting 2015	Begroting 2014	Begroting 2013
Kasstroom uit operationele activiteiten	732	293	515	474	504
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-2.000	-700	-253	-1.503	-1.540
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	556	0	0	0	0
Netto kasstroom	-712	-407	262	-1.029	-1.036
Saldo liquide middelen primo	4.292	4.699	4.437	5.466	6.502
Saldo liquide middelen ultimo	3.580	4.292	4.699	4.437	5.466

Toelichting op de meerjarenraming

De meerjarenraming is bijgesteld en met een jaar uitgebreid tot en met 2017. In de bijgestelde meerjarenbegroting zijn de investeringen verwerkt in de ontwikkeling van Primadomus (Spanje) en het Facility Center (o.a. centrale voerkeuken en ontvangstruimte rondleidingen) in Almere.

De gerealiseerde kasstroom ultimo 2012 wijkt af van de beginkasstroom 2013, doordat verwachte kasstromen in verband met investeringen ultimo 2012 doorgeschoven zijn naar 2013. De kasstroomoverzichten 2013 tot en met 2017 komen uit de goedgekeurde meerjarenraming 2013-2017.

Door de investering in 2012 / 2013 in de nieuwbouw van een quarantaine en primatenhal, neemt de capaciteit van de op te vangen dieren toe. Niet alleen stijgen daardoor de exploitatielasten, maar ook de personeelslasten. Ditzelfde geldt voor de verdere ontwikkeling van Primadomus. In de meerjarenbegroting is ook de noodzakelijke aanpassing aan het salarishuis van AAP opgenomen. AAP heeft de afgelopen jaren een achterstand opgelopen ten opzichte van de arbeidsmarkt. Met als gevolg dat AAP niet in staat is om tijdig de juiste professionals – die het mogelijk maken onze ambities te verwezenlijken – te werven en vervolgens te binden. Het salarishuis blijft zeer behoudend ten opzichte van de referentiemarkt(en).

Kijkend naar het totaal van baten zien we geleidelijk oplopende baten. Er is in deze meerjarenraming geen rekening gehouden met grote incidentele donaties. Naast eerder genoemde investeringen is in deze meerjarenraming rekening gehouden met een investering voor faciliteiten voor verdere Europese uitbreiding van totaal € 2 miljoen (in 2017).

KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

	Actueel 2012	Actueel 2011	Actueel 2010	Actueel 2009	Actueel 2008
Kasstroom uit operationele activiteiten	3.052	3.478	2.576	2.199	1.609
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-2.105	-637	-790	-1.890	-177
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	103	10	-201	-947	-262
Netto kasstroom	<u>1.051</u>	<u>2.851</u>	<u>1.585</u>	<u>-638</u>	<u>1.170</u>
Saldo liquide middelen primo	<u>10.331</u>	<u>7.480</u>	<u>5.895</u>	<u>6.533</u>	<u>5.363</u>
Saldo liquide middelen ultimo	<u>11.382</u>	<u>10.331</u>	<u>7.480</u>	<u>5.895</u>	<u>6.533</u>

UITLEG VAN TERMEN EN BEGRIPPEN

BALAI-richtlijn: Europese veterinaire richtlijn 92/65/EEC.

BPRC: Biomedical Primate Research Centre; een Nederlands onderzoekscentrum waar vrijwel uitsluitend onderzoek gedaan wordt met primaten als proefdier. Stond in 2006 zijn geïnfecteerde chimpansees af aan AAP nadat het gebruik van mensapen voor dierproeven in Nederland verboden werd.

Chimpanseecomplex Almere: dit in 2006 geopende centrum voor chimpansees bestaat uit drie gedeelten: de Special Care Unit voor de groep geïnfecteerde BPRC-chimpansees, een resocialisatie-eenheid voor gezonde/niet-geïnfecteerde chimpansees die nog niet in staat zijn sociaal te leven, en een quarantaineafdeling waar de nieuwe dieren ten minste drie maanden afgezonderd worden.

CITES: The Convention on International Trade in Endangered Species, ook bekend onder de naam De Conventie van Washington. Dit verdrag regelt en bevordert de duurzame handel in planten en dieren en hun producten.

Coalitie Red de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren (Gwwd): in 2006 dreigde onder toenmalig minister Veerman de in 1993 ingevoerde Gwwd opgenomen te worden in een alomvattende wet die vooral de commerciële kant van de dierhouderij waarborgt. Deze ontwikkeling werd door verschillende organisaties als dermate bedreigend beschouwd, dat succesvol samengewerkt werd om het tij te keren.

HIER: een groot Nederlands samenwerkingsverband bestaande uit organisaties die alle beneficiënt zijn van de Nationale Postcode Loterij welke als gezamenlijk doel hebben het klimaatprobleem aan te pakken.

KPI: Key Prestatie Indicatoren.

Positieflijst: een lijst waarop staat welke dieren mogen worden gehouden, dieren die er niet op staan mogen automatisch niet worden gehouden.

Verzorgingspunten: weegfactor die betrekking heeft op de totale verzorging die een diersoort nodig heeft.